Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο πενταμελές τμήμα)

της 2ας Οκτωβρίου 2024*

«Δημόσιες συμβάσεις – Δημοσιονομικός κανονισμός – Αποκλεισμός για διάστημα δύο ετών από τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και χορήγησης επιδοτήσεων χρηματοδοτούμενων από τον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και από το ΕΤΑ – Δημοσίευση του αποκλεισμού – Εγγραφή στη βάση δεδομένων του συστήματος έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού – Σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα – Απόφαση εθνικής αρχής ανταγωνισμού – Αναστολή εκτελέσεως που χορηγείται από το εθνικό δικαστήριο – Υποχρέωση αιτιολογήσεως – Δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας – Διορθωτικά μέτρα – Πλήρης δικαιοδοσία – Πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως – Πλάνη εκτιμήσεως – Αναλογικότητα»

Στην υπόθεση T-126/23,

VC, εκπροσωπούμενη από τον J. Rodríguez Cárcamo και την S. Centeno Huerta, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA), εκπροσωπούμενου από την E. Ortega Urretavizcaya, επικουρούμενη από τον M. Troncoso Ferrer, την L. Lence de Frutos και τον F.-M. Hislaire, δικηγόρους,

καθού,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους Σ. Παπασάββα, πρόεδρο, R. da Silva Passos, S. Gervasoni (εισηγητή), N. Półtorak και I. Reine, δικαστές,

γραμματέας: A. Juhász-Tóth, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

έχοντας υπόψη το αίτημα της προσφεύγουσας να παραλειφθούν ορισμένα από τα στοιχεία της, μεταξύ των οποίων και η επωνυμία της,

έχοντας υπόψη την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της προσφεύγουσας,

* Γλώσσα της διαδικασίας: η ισπανική

έχοντας υπόψη τη διάταξη της 13ης Μαρτίου 2023, VC κατά EU-OSHA (T-126/23 R, μη δημοσιευθείσα), με την οποία διατάχθηκε η αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως μέχρι την έκδοση της διατάξεως που θα περάτωνε τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου,

έχοντας υπόψη τη διάταξη της 14ης Ιουλίου 2023, VC κατά EU-OSHA (T-126/23 R, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2023:405), με την οποία ανακλήθηκε η ως άνω διάταξη και διατάχθηκε η αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως, κατά το μέρος που η απόφαση αυτή προβλέπει, στο άρθρο 4, τη δημοσίευση στον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ορισμένων πληροφοριών σχετικά με τον αποκλεισμό της προσφεύγουσας από τη συμμετοχή σε ορισμένες διαδικασίες,

έχοντας υπόψη την αίτηση αναιρέσεως που άσκησε η προσφεύγουσα κατά της ως άνω διατάξεως και τη διάταξη της 27ης Ιουλίου 2023, VC κατά EU-OSHA [C-456/23 P(R)-R, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2023:612], η οποία εκδόθηκε βάσει του άρθρου 160, παράγραφος 7, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου και με την οποία διατάχθηκε η αναστολή εκτελέσεως των άρθρων 1 έως 3 και 5 της προσβαλλόμενης αποφάσεως μέχρι την έκδοση είτε της διατάξεως που θα περάτωνε τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων είτε της διατάξεως επί της αιτήσεως αναιρέσεως, αναλόγως του ποια διάταξη θα εκδιδόταν νωρίτερα,

έχοντας υπόψη τη διάταξη της 24ης Οκτωβρίου 2023, VC κατά EU-OSHA [C-456/23 P(R), μη δημοσιευθείσα, EU:C:2023:831], με την οποία ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων αναίρεσε τη διάταξη της 14ης Ιουλίου 2023, VC κατά EU-OSHA (T-126/23 R, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2023:405) κατά το μέρος που είχε απορρίψει την αίτηση αναστολής εκτελέσεως των άρθρων 1 έως 3 και 5 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, και, αποφαινόμενος επί της τελευταίας αυτής αιτήσεως, την απέρριψε επίσης,

έχοντας υπόψη την παραπομπή της υπό κρίση υποθέσεως ενώπιον του τέταρτου πενταμελούς τμήματος του Γενικού Δικαστηρίου,

έχοντας υπόψη τον ορισμό άλλου δικαστή προς συμπλήρωση της σύνθεσης του τμήματος λόγω κωλύματος ενός εκ των μελών του,

έχοντας υπόψη την αίτηση για τη λήψη μέτρου οργανώσεως της διαδικασίας που υπέβαλε η προσφεύγουσα στις 23 Απριλίου 2024, τις παρατηρήσεις του EU-OSHA επί της αιτήσεως αυτής που κατατέθηκαν στις 10 Μαΐου 2024 και την ανάκληση από την προσφεύγουσα της αιτήσεώς της στις 13 Μαΐου 2024,

κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Μαΐου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με την προσφυγή της δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, η προσφεύγουσα, VC, ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (EU-OSHA) της 13ης Ιανουαρίου 2023, με την οποία διατάχθηκε ο αποκλεισμός της από τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, διαδικασίες επιδοτήσεων, βραβεία, αναθέσεις και χρηματοδοτικά μέσα που διέπονται από τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

καθώς και από τη συμμετοχή στις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων που συνδέονται με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης (ΕΤΑ) και διέπονται από τον κανονισμό (ΕΕ) 2018/1877 του Συμβουλίου, της 26ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με τον δημοσιονομικό κανονισμό που εφαρμόζεται στο 11ο Ευρωπαϊκό Ταμείο Ανάπτυξης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) 2015/323 (ΕΕ 2018, L 307, σ. 1), για χρονικό διάστημα δύο ετών, με ισχύ από τις 18 Ιανουαρίου 2023 (άρθρα 1 και 2), η εγγραφή της επωνυμίας της στη βάση δεδομένων του συστήματος έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού για το χρονικό διάστημα της περιόδου αποκλεισμού (άρθρο 3) και η δημοσίευση στον ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ορισμένων πληροφοριών σχετικά με τον αποκλεισμό (άρθρο 4) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).

Ιστορικό της διαφοράς και μεταγενέστερα της ασκήσεως της προσφυγής πραγματικά περιστατικά

2 Στις 11 Μαΐου 2021 ο EU-OSHA δημοσίευσε την προκήρυξη του διαγωνισμού EUOSHA/2021/OP/F/SE/0144 για την παροχή υπηρεσιών τεχνολογίας της πληροφορίας και της επικοινωνίας και υπηρεσιών διαδικτύου. Η σχετική σύμβαση διαιρέθηκε σε τρία τμήματα.

3 Την ίδια ημέρα, η Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia (CNMC, Εθνική επιτροπή αγορών και ανταγωνισμού, Ισπανία) εξέδωσε απόφαση με την οποία διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα είχε μετάσχει σε ενιαία και διαρκή παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού και της επέβαλε πρόστιμο, καθώς και απαγόρευση συνάψεως συμβάσεων με την ισπανική Διοίκηση (στο εξής: απόφαση της CNMC). Κατά την CNMC, η προσφεύγουσα, από τον Μάρτιο του 2009 έως τον Μάιο του 2017, είχε μετάσχει από κοινού με διάφορες άλλες επιχειρήσεις σε ένα δίκτυο συνεργασίας, στο πλαίσιο του οποίου οι μετέχοντες αντάλλασσαν εμπορικά ευαίσθητες πληροφορίες και δεσμεύονταν στο πλαίσιο κοινών στρατηγικών οι οποίες απέβλεπαν στην εξάλειψη του ανταγωνισμού σε ορισμένους διαγωνισμούς με αντικείμενο την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς ισπανικές διοικητικές αρχές και άλλους δημόσιους οργανισμούς.

4 Στις 21 Ιουνίου 2021 η προσφεύγουσα υπέβαλε προσφορά για το δεύτερο τμήμα της επίμαχης συμβάσεως, το οποίο αφορούσε την παροχή υπηρεσιών υποστηρίξεως και υπηρεσιών συμβούλου διαχειρίσεως έργου.

5 Έχοντας λάβει γνώση της αποφάσεως της CNMC, ο EU-OSHA ζήτησε στις 29 Ιουλίου 2021 από την προσφεύγουσα να του διευκρινίσει τους λόγους για τους οποίους δεν έκανε μνεία της αποφάσεως αυτής στην υπεύθυνη δήλωσή της και την ερώτησε κατά πόσον είχε λάβει διορθωτικά μέτρα προς επανόρθωση της διαπιστωθείσας παραβάσεως.

6 Η προσφεύγουσα απάντησε, στις 24 Αυγούστου 2021, ότι δεν είχε συμπεριλάβει την απόφαση της CNMC στη δήλωσή της, διότι, αφενός, η εν λόγω απόφαση δεν ήταν οριστική, καθόσον το Audiencia Nacional (Ανώτερο Ειδικό Δικαστήριο, Ισπανία) δεν είχε αποφανθεί ούτε επί της ασκηθείσας κατά της αποφάσεως αυτής προσφυγής ούτε επί της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων και, αφετέρου, η εν λόγω απόφαση δεν συνεπαγόταν καμία πρακτική απαγόρευση συμμετοχής σε δημόσιες συμβάσεις δεδομένου ότι η έκταση της απαγόρευσης δεν είχε προσδιοριστεί από τον Ισπανό Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών.

7 Στις 10 Φεβρουαρίου 2022 ο αρμόδιος διατάκτης ζήτησε από την επιτροπή που συγκλήθηκε δυνάμει του άρθρου 143 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 2018, σχετικά με τους δημοσιονομικούς

κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης, την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1296/2013, (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013, (ΕΕ) αριθ. 1304/2013, (ΕΕ) αριθ. 1309/2013, (ΕΕ) αριθ. 1316/2013, (ΕΕ) αριθ. 223/2014, (ΕΕ) αριθ. 283/2014 και της απόφασης αριθ. 541/2014/ΕΕ και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 (ΕΕ 2018, L 193, σ. 1) (στο εξής: δημοσιονομικός κανονισμός) να διατυπώσει σύσταση σχετικά με την επιβολή αποκλεισμού ή χρηματικής ποινής σε βάρος της προσφεύγουσας.

8 Το Audiencia Nacional (Ανώτερο Ειδικό Δικαστήριο) διέταξε στις 11 Απριλίου 2022 την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως της CNMC (στο εξής: εθνική απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως).

9 Στις 13 Ιουλίου 2022 η συγκληθείσα δυνάμει του άρθρου 143 του δημοσιονομικού κανονισμού επιτροπή (στο εξής: επιτροπή του άρθρου 143) κοινοποίησε στην προσφεύγουσα τον προκαταρκτικό νομικό χαρακτηρισμό της συμπεριφοράς της κατά την έννοια του άρθρου 136, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού.

10 Η προσφεύγουσα υπέβαλε τις παρατηρήσεις της επί του εν λόγω προκαταρκτικού νομικού χαρακτηρισμού στις 22 Αυγούστου 2022.

11 Στις 8 Δεκεμβρίου 2022 η επιτροπή του άρθρου 143 διαβίβασε τη σύστασή της στον EU-OSHA. Εκτιμώντας ότι η συμπεριφορά της προσφεύγουσας έπρεπε να θεωρηθεί ως «σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα», συνέστησε τον αποκλεισμό της προσφεύγουσας και τη δημοσίευση του αποκλεισμού αυτού.

12 Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία κοινοποιήθηκε στην προσφεύγουσα στις 17 Ιανουαρίου 2023, ο EU-OSHA ακολούθησε την ως άνω σύσταση και διέταξε:

– τον αποκλεισμό της προσφεύγουσας από τη συμμετοχή σε διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, διαδικασίες επιδοτήσεων, βραβείων, αναθέσεων και χρηματοδοτικών μέσων που διέπονται από τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και από τη συμμετοχή στις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων που συνδέονται με το ΕΤΑ και διέπονται από τον κανονισμό 2018/1877, για χρονικό διάστημα δύο ετών, με ισχύ από τις 18 Ιανουαρίου 2023 (άρθρα 1 και 2)·

– την εγγραφή της επωνυμίας της προσφεύγουσας στη βάση δεδομένων του συστήματος έγκαιρου εντοπισμού και αποκλεισμού που προβλέπεται στο άρθρο 142, παράγραφος 1, του δημοσιονομικού κανονισμού, καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου αποκλεισμού (άρθρο 3)·

– τη δημοσίευση στον ιστότοπο της Επιτροπής, τρεις μήνες μετά την κοινοποίηση της προμνησθείσας αποφάσεως, ορισμένων πληροφοριών σχετικά με τον αποκλεισμό της προσφεύγουσας από τη συμμετοχή στις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων, σύμφωνα με το άρθρο 140 του δημοσιονομικού κανονισμού (άρθρο 4)·

– την κοινοποίηση της εν λόγω αποφάσεως στην προσφεύγουσα (άρθρο 5).

13 Μετά την άσκηση της προσφυγής στην υπό κρίση υπόθεση, η προσφεύγουσα υπέβαλε στις 21 Νοεμβρίου 2023 αίτηση ενώπιον του EU-OSHA για την επανεξέταση της προσβαλλόμενης αποφάσεως βάσει του άρθρου 136, παράγραφος 8, του δημοσιονομικού κανονισμού.

Αιτήματα των διαδίκων

14 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

– να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

– επικουρικώς, να αντικαταστήσει το μέτρο αποκλεισμού με χρηματική ποινή και/ή να ακυρώσει το άρθρο 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως·

– να καταδικάσει τον EU-OSHA στα δικαστικά έξοδα.

15 Ο EU-OSHA ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:

– να απορρίψει την προσφυγή·

– να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

16 Η προσφεύγουσα, προς στήριξη της προσφυγής της, προβάλλει πέντε λόγους ακυρώσεως. Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως βάλλει κατά της μη συμμορφώσεως προς την εθνική απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως και με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως κατά της εκτιμήσεως των διορθωτικών μέτρων που ελήφθησαν από την προσφεύγουσα. Με τον τρίτο λόγο προβάλλει ότι με την επιβολή της κυρώσεως του αποκλεισμού παραβιάστηκε η αρχή της αναλογικότητας. Ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως βάλλει κατά της δημοσιεύσεως του αποκλεισμού. Με τον πέμπτο λόγο ακυρώσεως, ο οποίος προβάλλεται επικουρικώς, η προσφεύγουσα προσάπτει στον EU-OSHA ότι παρέλειψε να εξετάσει την επιβολή χρηματικής ποινής ως μέτρο εναλλακτικό έναντι της αποφάσεως περί αποκλεισμού.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αφορά τη μη λήψη υπόψη της εθνικής αποφάσεως περί αναστολής εκτελέσεως

Επί του πρώτου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται παράβαση του άρθρου 106, παράγραφος 2, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού, του άρθρου 136, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού, του άρθρου 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και του άρθρου 325, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ

17 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι από το άρθρο 106 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου (ΕΕ 2012, L 298, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε, μεταξύ άλλων, με τον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2015/1929 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Οκτωβρίου 2015 (ΕΕ 2015, L 286, σ. 1) (στο εξής: προϊσχύσας δημοσιονομικός κανονισμός) και από το άρθρο 136 του δημοσιονομικού κανονισμού προκύπτει, τόσο στο μέτρο που οι εν λόγω διατάξεις επιβάλλουν, στην παράγραφό τους 1, τον αποκλεισμό των οντοτήτων που έχουν διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα διαπιστωθέν με οριστική εθνική απόφαση όσο και στο μέτρο που επιτρέπουν, στην παράγραφό τους 2, τον αποκλεισμό αυτό βάσει προκαταρκτικού χαρακτηρισμού εκ μέρους των αρχών της Ένωσης στηριζόμενου σε μη οριστική εθνική απόφαση, ότι οι αρχές της Ένωσης οφείλουν να

τηρούν επίσης και τις αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων που εκδίδουν τα εθνικά δικαστήρια σε σχέση με τις μη οριστικές εθνικές διοικητικές αποφάσεις, ιδίως όταν, όπως εν προκειμένω, οι εν λόγω αρχές δεν προβαίνουν οι ίδιες σε ενέργειες έρευνας. Επομένως, κατά την προσφεύγουσα, σε περίπτωση αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως που συνιστά την αποκλειστική βάση για τον προαναφερθέντα προκαταρκτικό χαρακτηρισμό, η απόφαση αυτή δεν μπορεί πλέον να χρησιμοποιηθεί για τη διατύπωση του εν λόγω χαρακτηρισμού. Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι η εθνική απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως, έστω και αν δεν κάνει λόγο για εξέταση του fumus boni juris, θέτει υπό αμφισβήτηση το κύρος και τη νομιμότητα της αποφάσεως της CNMC. Επισημαίνει επίσης την ομοιότητα μεταξύ του σκοπού που επιδιώκεται με τον αποκλεισμό που αποφασίστηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση και του σκοπού που επιδιώκεται με το μέτρο της απαγορεύσεως σύναψης δημοσίων συμβάσεων που αποφάσισε η CNMC, το οποίο αποτελεί τυπική κύρωση του τομέα των δημοσίων συμβάσεων και το οποίο ανεστάλη με την εθνική απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως.

18 Η προσφεύγουσα επικαλείται, επιπλέον, το άρθρο 325 ΣΛΕΕ, σχετικά με την καταπολέμηση της απάτης, και το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, το οποίο θεσπίζει την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, προκειμένου να υπογραμμίσει την πρόδηλη αντίφαση μεταξύ της εθνικής αποφάσεως περί αναστολής εκτελέσεως και της προσβαλλόμενης αποφάσεως, η οποία είναι, κατά τη γνώμη της, αποτέλεσμα πρόδηλης ελλείψεως συντονισμού μεταξύ των αρχών που είναι αρμόδιες για την προάσπιση των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, μολονότι οι εν λόγω διατάξεις επιτάσσουν έναν τέτοιο συντονισμό.

19 Πρέπει προκαταρκτικώς να υπομνησθεί ότι οι διαδικαστικοί κανόνες εφαρμόζονται κατ’ αρχήν σε όλες τις εκκρεμείς κατά την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος τους διαδικασίες, πράγμα που δεν συμβαίνει με τους κανόνες ουσιαστικού δικαίου οι οποίοι συνήθως ερμηνεύονται υπό την έννοια ότι κατ’ αρχήν δεν αφορούν τις καταστάσεις που έχουν διαμορφωθεί πριν από την έναρξη της ισχύος τους [πρβλ. αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 1981, Meridionale Industria Salumi κ.λπ., 212/80 έως 217/80, EU:C:1981:270, σκέψη 9, της 6ης Ιουλίου 1993, CT Control (Rotterdam) και JCT Benelux κατά Επιτροπής, C-121/91 και C-122/91, EU:C:1993:285, σκέψη 22, και της 26ης Μαρτίου 2015, Επιτροπή κατά Moravia Gas Storage, C-596/13 P, EU:C:2015:203, σκέψη 33]. Κατά συνέπεια, οι κανόνες που διέπουν την επίμαχη διαδικασία αποκλεισμού είναι εκείνοι του δημοσιονομικού κανονισμού που τέθηκε σε ισχύ το 2018, ενώ οι ουσιαστικοί κανόνες που διέπουν τον εν λόγω αποκλεισμό είναι εκείνοι του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού, ο οποίος ίσχυε κατά τον χρόνο που έλαβε χώρα η ενιαία και διαρκής παράβαση που επέσυρε τον αποκλεισμό και η οποία τερματίσθηκε το 2017.

20 Κατά τα λοιπά, πρέπει να επισημανθεί ότι το άρθρο 106 του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και το άρθρο 136 του δημοσιονομικού κανονισμού είναι πανομοιότυπα ως προς τις αφορώσες την υπό κρίση υπόθεση διατάξεις τους.

21 Συγκεκριμένα, κατά την παράγραφο 1, στοιχείο γ’, σημείο ii, αμφοτέρων των ως άνω άρθρων, πρόσωπα ή οντότητες αποκλείονται από τη συμμετοχή στις διαδικασίες για την ανάθεση συμβάσεων που διέπονται από τον δημοσιονομικό κανονισμό, εφόσον έχει κριθεί με οριστική δικαστική ή διοικητική απόφαση ότι το πρόσωπο ή η οντότητα έχει διαπράξει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα παραβιάζοντας τις εφαρμοστέες νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις ή πρότυπα δεοντολογίας του επαγγελματικού κλάδου στον οποίο ανήκει ή έχοντας επιδείξει επιζήμια συμπεριφορά που έχει αντίκτυπο στην επαγγελματική αξιοπιστία του προσώπου ή της οντότητας, όταν η συμπεριφορά αυτή είναι δηλωτική πρόθεσης διαπράξεως παραπτώματος ή βαριάς αμέλειας, και δη, μεταξύ άλλων, σε περίπτωση συνάψεως συμφωνίας με άλλα πρόσωπα ή οντότητες με σκοπό τη στρέβλωση του ανταγωνισμού.

22 Ομοίως, κατά την παράγραφο 2, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, των ως άνω άρθρων, αν δεν υπάρχει οριστική δικαστική ή, κατά περίπτωση, διοικητική απόφαση κατά την έννοια της παραγράφου 1, στοιχείο γ′, ο αρμόδιος διατάκτης αποκλείει το πρόσωπο ή την οντότητα με βάση τον προκαταρκτικό νομικό χαρακτηρισμό της συμπεριφοράς του εν λόγω προσώπου ή οντότητας, έχοντας υπόψη διαπιστωμένα πραγματικά περιστατικά ή άλλα πορίσματα που περιλαμβάνονται στη σύσταση την οποία έχει διατυπώσει η επιτροπή του άρθρου 143. Ο εν λόγω προκαταρκτικός χαρακτηρισμός δεν προδικάζει την αξιολόγηση της συμπεριφοράς του οικείου προσώπου ή οντότητας από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών δυνάμει του εθνικού δικαίου. Ο αρμόδιος διατάκτης επανεξετάζει την απόφασή του να αποκλείσει το πρόσωπο ή την οντότητα και/ή να του/της επιβάλει χρηματική ποινή αμέσως μετά την κοινοποίηση της οριστικής δικαστικής ή διοικητικής αποφάσεως. Όταν η διάρκεια του αποκλεισμού δεν προσδιορίζεται στην οριστική δικαστική ή διοικητική απόφαση, την προσδιορίζει ο αρμόδιος διατάκτης με βάση διαπιστωμένα πραγματικά περιστατικά και πορίσματα και έχοντας υπόψη τη σύσταση της επιτροπής του άρθρου 143.

23 Κατά την παράγραφο 2, τρίτο εδάφιο, των ως άνω άρθρων, εφόσον στην εν λόγω οριστική δικαστική ή διοικητική απόφαση διαπιστώνεται ότι το πρόσωπο ή η οντότητα δεν είναι υπαίτια της συμπεριφοράς την οποία αφορούσε ο προκαταρκτικός νομικός χαρακτηρισμός, βάσει της οποίας το εν λόγω πρόσωπο ή η εν λόγω οντότητα αποκλείσθηκαν, ο αρμόδιος διατάκτης θέτει αμέσως τέλος στον αποκλεισμό και/ή επιστρέφει, ανάλογα με την περίπτωση, την επιβληθείσα χρηματική ποινή. Εξάλλου, κατά την παράγραφο 2, τέταρτο εδάφιο, των ως άνω άρθρων, στα πραγματικά περιστατικά και στα πορίσματα που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο περιλαμβάνονται, ιδίως, τα πραγματικά περιστατικά που διαπιστώνονται στο πλαίσιο λογιστικών ελέγχων ή ερευνών που διενεργούνται από το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο ή την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) ή στο πλαίσιο κάθε άλλης εξέτασης, ελέγχου ή επιθεώρησης που διενεργείται με ευθύνη του διατάκτη, καθώς και οι αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά με την παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού της Ένωσης ή οι αποφάσεις αρμόδιας εθνικής αρχής σχετικά με την παράβαση του ενωσιακού ή εθνικού δικαίου του ανταγωνισμού.

24 Από τις ανωτέρω διατάξεις προκύπτει ότι μια οντότητα αποκλείεται από τη συμμετοχή στις σχετικές διαδικασίες είτε όταν έχει διαπιστωθεί με οριστική δικαστική ή διοικητική απόφαση η εκ μέρους της διάπραξη σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος είτε, σε περίπτωση που δεν υπάρχει οριστική δικαστική ή διοικητική απόφαση, με βάση τον προκαταρκτικό νομικό χαρακτηρισμό της συμπεριφοράς της από την αρμόδια αρχή της Ένωσης υπό το πρίσμα διαπιστωμένων πραγματικών περιστατικών ή πορισμάτων που έχουν διατυπωθεί, μεταξύ άλλων, στις αποφάσεις εθνικών αρχών ανταγωνισμού.

25 Κατά συνέπεια, η λήψη μέτρου αποκλεισμού από την αρμόδια αρχή της Ένωσης με σκοπό την προάσπιση των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης δεν προϋποθέτει την ύπαρξη οριστικής δικαστικής ή διοικητικής αποφάσεως διαπιστώνουσας την επίμαχη παράνομη συμπεριφορά (πρβλ. αποφάσεις της 9ης Φεβρουαρίου 2022, Elevolution – Engenharia κατά Επιτροπής, T-652/19, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:63, σκέψη 76, και της 21ης Δεκεμβρίου 2022, Vialto Consulting κατά Επιτροπής, T-537/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:852, σκέψη 142).

26 Εξ αυτού συνάγεται επίσης η βούληση του νομοθέτη της Ένωσης να παράσχει στην αρμόδια αρχή της Ένωσης τη δυνατότητα να προβαίνει σε ιδία αξιολόγηση των πράξεων τις οποίες έχει τελέσει ο οικείος οικονομικός φορέας, χωρίς να αναμένει την έκδοση αποφάσεως δικαστηρίου (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 19ης Ιουνίου 2019, Meca, C-41/18, EU:C:2019:507, σκέψη 31). Επιζητείται κατά τον τρόπο αυτό η αποτελεσματικότητα του καθεστώτος αποκλεισμού, η οποία

συνεπάγεται ότι το καθεστώς αυτό πρέπει να εφαρμόζεται το συντομότερο δυνατό, χωρίς να χρειάζεται να αναμένεται η έκδοση οριστικής δικαστικής αποφάσεως (πρβλ. απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2022, Elevolution – Engenharia κατά Επιτροπής, T-652/19, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:63, σκέψη 77).

27 Εξάλλου, τα στοιχεία που μπορούν να ληφθούν συναφώς υπόψη διευκρινίζονται, χωρίς να γίνεται εξαντλητική απαρίθμησή τους, στο άρθρο 106, παράγραφος 2, τέταρτο εδάφιο, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού, καθώς και στο άρθρο 136, παράγραφος 2, τέταρτο εδάφιο, του δημοσιονομικού κανονισμού (βλ. σκέψη 23 ανωτέρω), και βασίζονται ιδίως στις ενέργειες έρευνας άλλων οργάνων της Ένωσης ή κρατών μελών, με αποτέλεσμα να μην έχει σημασία εάν η οικεία αρχή της Ένωσης δεν έχει διεξαγάγει η ίδια έρευνα πριν από την έκδοση τυχόν αποφάσεώς της περί αποκλεισμού.

28 Επομένως, εν προκειμένω, εφόσον δεν υπάρχει οριστική διοικητική απόφαση, δεδομένου ότι, κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως, εκκρεμούσε η εκδίκαση της ασκηθείσας κατά της αποφάσεως της CNMC προσφυγής, ο EU-OSHA όφειλε να προβεί σε ιδία αξιολόγηση της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας επί τη βάσει της αποφάσεως της CNMC, η οποία συγκαταλέγεται μεταξύ των απαριθμούμενων στις σχετικές διατάξεις στοιχείων (βλ. σκέψη 23 ανωτέρω), αλλά και επί τη βάσει άλλων συναφών στοιχείων του ευρύτερου πλαισίου, συμπεριλαμβανομένης, ιδίως, της αναστολής εκτελέσεως της συγκεκριμένης αποφάσεως. Ειδικότερα, η περίπτωση που διέπεται από το άρθρο 106, παράγραφος 2, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και από το άρθρο 136, παράγραφος 2, του δημοσιονομικού κανονισμού είναι ακριβώς εκείνη κατά την οποία η απόφαση που μπορεί ενδεχομένως να αποτελέσει τη δικαιολογητική βάση του αποκλεισμού δεν είναι οριστική, είτε διότι δεν έχει παρέλθει η προθεσμία για την άσκηση προσφυγής κατ' αυτής, είτε διότι έχει ασκηθεί τέτοια προσφυγή, είτε διότι έχει ανασταλεί η εκτέλεσή της, όπως εν προκειμένω. Το να θεωρηθεί, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, ότι μια απόφαση η εκτέλεση της οποίας έχει ανασταλεί δεν μπορεί πλέον να αποτελέσει δικαιολογητική βάση για την απόφαση αποκλεισμού, θα καθιστούσε άνευ αντικειμένου την περίπτωση που προβλέπουν οι εφαρμοστέες διατάξεις, όπως εξάλλου και το άρθρο 106, παράγραφος 7, στοιχείο γ', του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και το άρθρο 136, παράγραφος 6, στοιχείο α', του δημοσιονομικού κανονισμού, διατάξεις οι οποίες παρακινούν τα πρόσωπα ή τις οντότητες για τα οποία δεν έχει εκδοθεί οριστική δικαστική απόφαση να λάβουν διορθωτικά μέτρα προκειμένου να αποδείξουν την αξιοπιστία τους, παρά το γεγονός ότι έχει εκδοθεί διοικητική απόφαση με την οποία διαπιστώνεται παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού (πρβλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 19ης Ιουνίου 2019, Meca, C-41/18, EU:C:2019:507, σκέψη 40· βλ. επίσης σκέψη 55 κατωτέρω).

29 Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί, πρώτον, ότι ο EU-OSHA έλαβε όντως υπόψη, ακολουθώντας συναφώς τα πορίσματα της σύστασης που διατύπωσε η επιτροπή του άρθρου 143, την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως της CNMC, τούτο δε σε απάντηση του βασιζόμενου στην εν λόγω αναστολή επιχειρήματος που προέβαλε η προσφεύγουσα. Στις αιτιολογικές σκέψεις 35 έως 37 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ο EU-OSHA επανέλαβε κατ' αρχάς το επιχείρημα αυτό και στη συνέχεια εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους, κατά την γνώμη του, η αναστολή αυτή δεν έθιγε, στη συγκεκριμένη περίπτωση, την εφαρμογή των κανόνων της Ένωσης. Ειδικότερα, ο EU-OSHA έκρινε ότι η απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως του εθνικού δικαστηρίου, δεδομένου ότι δεν έλαβε θέση επί του fumus boni juris, δεν ήγειρε αμφιβολίες ως προς το κύρος και τη νομιμότητα της αποφάσεως της CNMC και βασίστηκε σε εκτιμήσεις άσχετες προς την οικεία διοικητική διαδικασία, εξυπηρετώντας σκοπό διαφορετικό από εκείνον για τον οποίο επιβλήθηκε η εθνική κύρωση. Πρόσθεσε δε ότι η εν λόγω απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως ήταν, εξ ορισμού, μη οριστική και, ως εκ τούτου, μη δεσμευτική για τον EU-OSHA.

30 Πρέπει επίσης να επισημανθεί, κατά δεύτερον, ότι ο EU-OSHA ορθώς έκρινε ότι η αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως της CNMC δεν αποκλείει τη συνεκτίμηση των διαπιστώσεων της αποφάσεως αυτής προκειμένου να αποδειχθεί η ύπαρξη σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος της προσφεύγουσας και να επιβληθεί σε βάρος της το μέτρο του αποκλεισμού.

31 Συγκεκριμένα, αφενός, οι προσαπτόμενες στην προσφεύγουσα πράξεις δεν συνάγονται βάσει απλών τεκμηρίων ή υποθέσεων, αλλά διαπιστώθηκαν βάσει των στοιχείων που προέκυψαν από έρευνα που διεξήγαγε η CNMC (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2022, Vialto Consulting κατά Επιτροπής, T-537/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:852, σκέψη 143· βλ. επίσης, κατ' αναλογίαν, απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, Infraestruturas de Portugal και Futrifer Indústrias Ferroviárias, C-66/22, EU:C:2023:1016, σκέψη 78).

32 Αφετέρου, με την απόφασή του περί αναστολής εκτελέσεως, το εθνικό δικαστήριο ουδόλως αποφάνθηκε επί της βασιμότητας της αποφάσεως της CNMC. Επομένως, οι διαπιστώσεις και οι εκτιμήσεις της CNMC σχετικά με την παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού από την προσφεύγουσα δεν αναιρούνται, ούτε καν αμφισβητούνται από το εθνικό δικαστήριο. Το εθνικό δικαστήριο στήριξε την απόφασή του περί αναστολής εκτελέσεως σε εκτιμήσεις αντλούμενες αποκλειστικά από τις συνέπειες που απορρέουν από το επιβληθέν πρόστιμο και από την απαγόρευση συνάψεως συμβάσεων επί της συνέχισης των δραστηριοτήτων της προσφεύγουσας. Η τελευταία δέχεται εξάλλου ότι το εθνικό δικαστήριο δεν εξέτασε ρητώς την ύπαρξη fumus boni juris. Στον βαθμό που η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το εθνικό δικαστήριο κατ' ανάγκην αναγνώρισε, έστω και εμμέσως, το εύλογο των αιτιάσεων της προσφεύγουσας κατά της αποφάσεως της CNMC, εφόσον, κατά την εθνική νομολογία, η λήψη ενός ασφαλιστικού μέτρου προϋποθέτει το εύλογο των αιτιάσεων, πρέπει να σημειωθεί ότι τέτοιου είδους έμμεσες εκτιμήσεις δεν αρκούν, εν πάση περιπτώσει, για να θέσουν υπό αμφισβήτηση τις ρητές διαπιστώσεις και εκτιμήσεις που διαλαμβάνονται στην απόφαση της CNMC.

33 Επιπλέον, είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι η εθνική απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως αναστέλλει όχι μόνον την καταβολή του προστίμου που επιβλήθηκε με την απόφαση της CNMC αλλά και την επίσης επιβληθείσα με την εν λόγω απόφαση απαγόρευση προς την προσφεύγουσα να συνάπτει δημόσιες συμβάσεις στην Ισπανία. Πρόκειται, ομολογουμένως, για απαγόρευση η οποία προσομοιάζει με τον αποκλεισμό που επιβλήθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση, τούτο δε κατά μείζονα λόγο καθόσον, κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, ορισμένες απαγορεύσεις συνάψεως συμβάσεων δεν επιβάλλονται ούτε εφαρμόζονται όταν ο οικείος οικονομικός φορέας έχει λάβει διορθωτικά μέτρα ή μέτρα συμμορφώσεως προς επανόρθωση της ζημίας που προκλήθηκε από την παράνομη συμπεριφορά του. Εντούτοις, ο δικαιολογητικός λόγος για την αναστολή της απαγορεύσεως συνάψεως συμβάσεων είναι, όπως προκύπτει από τη σκέψη 32 ανωτέρω, ανεξάρτητος από τις διαπιστώσεις και τις εκτιμήσεις της αποφάσεως της CNMC και, ως εκ τούτου, δεν είναι ικανός να τις θέσει υπό αμφισβήτηση. Επομένως, ακόμη και αν, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, η διαφορά σκοπού μεταξύ της διαδικασίας αποκλεισμού που προβλέπει η νομοθεσία της Ένωσης και της εθνικής διαδικασίας δεν αρκεί, αυτή καθεαυτήν, για να αποκλείσει τη συνεκτίμηση από τον EU-OSHA της εθνικής αποφάσεως περί αναστολής εκτελέσεως (βλ. σκέψη 28 ανωτέρω), γεγονός παραμένει ότι, εν προκειμένω, οι δικαιολογητικοί λόγοι για την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως της CNMC δεν θέτουν υπό αμφισβήτηση το υποστατό των πραγματικών περιστατικών που αποτέλεσαν τη βάση επί της οποίας στηρίχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση για να προβεί στον αποκλεισμό της προσφεύγουσας. Επιπλέον, από την εθνική απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως δεν προκύπτει καμία πληροφορία σχετικά με το εάν η προσφεύγουσα είχε εφαρμόσει διορθωτικά μέτρα και εάν η αναστολή εκτελέσεως δικαιολογούνταν λόγω της λήψεως τέτοιων μέτρων.

34 Εξάλλου, από την στάθμιση στην οποία ορθώς προέβη εν προκειμένω ο EU-OSHA μεταξύ της αποφάσεως της CNMC και της εθνικής αποφάσεως περί αναστολής εκτελέσεως προκύπτει ότι δεν μπορεί να του προσαφθεί ούτε αντίφαση μεταξύ της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης αποφάσεως και της αιτιολογίας της εθνικής αποφάσεως περί αναστολής εκτελέσεως, ούτε τυχόν έλλειψη συντονισμού με τις εθνικές αρχές η οποία θα έθιγε την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και την καταπολέμηση της απάτης που διέπεται από το άρθρο 325 ΣΛΕΕ.

35 Κατά συνέπεια, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου σκέλους, με το οποίο προβάλλεται παράβαση του άρθρου 47 του Χάρτη και του άρθρου 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ

36 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, καθιστώντας αλυσιτελή την απόφαση του εθνικού δικαστηρίου περί αναστολής εκτελέσεως, αναιρεί τη δικαστική προστασία που της παρασχέθηκε από το εθνικό δικαστήριο και, ως εκ τούτου, παραβαίνει το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), σε συνδυασμό με το άρθρο 19, παράγραφος 1, ΣΕΕ. Κατά την ίδια, ο σεβασμός των εθνικών ενδίκων διαδικασιών είναι κατά μείζονα λόγο αναγκαίος στην περίπτωση «σύνθετων διαδικασιών», όπως η διαδικασία αποκλεισμού στο πλαίσιο της οποίας οι αρχές της Ένωσης λαμβάνουν τις αποφάσεις τους επί τη βάσει εθνικών αποφάσεων. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι το δικαίωμα να ζητηθεί η επανεξέταση της αποφάσεως περί αποκλεισμού και η δυνατότητα υποβολής παρατηρήσεων ενώπιον της επιτροπής του άρθρου 143 ή του αρμόδιου διατάκτη συνιστούν εγγυήσεις διοικητικής φύσεως, οι οποίες δεν μπορούν να υποκαταστήσουν τις εγγυήσεις περί ελέγχου της νομιμότητας βλαπτικών πράξεων και περί συμμορφώσεως προς τις δικαστικές αποφάσεις οι οποίες προσιδιάζουν στην αποτελεσματική δικαστική προστασία.

37 Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των δικαιωμάτων τα οποία οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης, την οποία μνημονεύει το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, συνιστά γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία απορρέει από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών και έχει κατοχυρωθεί με τα άρθρα 6 και 13 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, επιβεβαιώνεται δε πλέον στο άρθρο 47 του Χάρτη (βλ. απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

38 Από τη νομολογία προκύπτει επίσης ότι τα αποτελέσματα της ασκήσεως διοικητικής ή ένδικης προσφυγής συνδέονται στενά με την άσκηση και την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων που αφορούν τη δικαστική προστασία, των οποίων την τήρηση εξασφαλίζει επίσης η έννομη τάξη της Ένωσης και ότι ρύθμιση η οποία αγνοεί πλήρως τις συνέπειες της ασκήσεως διοικητικής ή ένδικης προσφυγής επί της δυνατότητας συμμετοχής σε διαδικασία συνάψεως δημοσίας συμβάσεως ενέχει τον κίνδυνο προσβολής των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ενδιαφερομένων (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2006, La Cascina κ.λπ., C-226/04 και C-228/04, EU:C:2006:94, σκέψη 38).

39 Ωστόσο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι, εν προκειμένω, αγνοήθηκε η εθνική απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως και ότι προσβλήθηκε το δικαίωμα δικαστικής προστασίας της προσφεύγουσας.

40 Συγκεκριμένα, αφενός, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 29 έως 33 ανωτέρω, η εν λόγω απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως ελήφθη δεόντως υπόψη από την επιτροπή του άρθρου 143 και, στη συνέχεια, από τον EU-OSHA στο πλαίσιο της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Ειδικότερα, ο EU-OSHA ορθώς έκρινε ότι, εφόσον με την απόφασή του περί αναστολής εκτελέσεως το εθνικό δικαστήριο δεν απεφάνθη επί της βασιμότητας της αποφάσεως της CNMC, ο EU-OSHA μπορούσε να βασιστεί στις διαπιστώσεις της αποφάσεως αυτής προκειμένου να δεχθεί την ύπαρξη σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος και να λάβει μέτρο αποκλεισμού (βλ. σκέψεις 30 και 32 ανωτέρω). Επιπλέον, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις, ελλείψει οριστικής δικαστικής ή διοικητικής αποφάσεως, η κύρωση του αποκλεισμού μπορεί να επιβληθεί μόνον με βάση προκαταρκτικό νομικό χαρακτηρισμό της επίμαχης συμπεριφοράς από την επιτροπή του άρθρου 143 λαμβανομένων υπόψη όλων των κρίσιμων στοιχείων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως της CNMC (βλ. σκέψεις 22, 23 και 28 ανωτέρω), επί του οποίου προκαταρκτικού νομικού χαρακτηρισμού η προσφεύγουσα είχε εξάλλου τύχει της δυνατότητας να υποβάλει τις παρατηρήσεις της (βλ. σκέψη 10 ανωτέρω) κατ' εφαρμογήν του άρθρου 143, παράγραφος 5, του δημοσιονομικού κανονισμού. Μολονότι πρόκειται, όπως επισημαίνει η προσφεύγουσα, για διοικητικής φύσεως εγγυήσεις, γεγονός παραμένει ωστόσο ότι οι εγγυήσεις αυτές διασφαλίζουν ότι η εθνική δικαστική απόφαση θα ληφθεί δεόντως υπόψη. Πρέπει επίσης να υπογραμμιστεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, η οποία επιβάλλει τον αποκλεισμό της προσφεύγουσας από τη σύναψη συμβάσεων με τις διοικητικές αρχές της Ένωσης, ουδόλως αναιρεί τα έννομα αποτελέσματα της αποφάσεως περί αναστολής εκτελέσεως του εθνικού δικαστηρίου, καθόσον η τελευταία αναστέλλει την απαγόρευση συνάψεως συμβάσεων με τις ισπανικές διοικητικές αρχές.

41 Αφετέρου, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 24 έως 26 ανωτέρω, από τις εφαρμοστέες διατάξεις συνάγεται ότι, αν δεν υπάρχει οριστική δικαστική ή διοικητική απόφαση, όπως εν προκειμένω, η αρχή της Ένωσης δεν δεσμεύεται από τις διοικητικές ή δικαστικές αποφάσεις που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο και, ως εκ τούτου, έχει τη δυνατότητα να αποκλείει ένα πρόσωπο ή μια οντότητα, εν προκειμένω την προσφεύγουσα, από τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων της Ένωσης με βάση τον προκαταρκτικό νομικό χαρακτηρισμό της συμπεριφοράς του εν λόγω προσώπου ή οντότητας.

42 Η άσκηση δε της δυνατότητας αυτής δεν αντιβαίνει στο άρθρο 47 του Χάρτη. Ειδικότερα, η ύπαρξη, η οποία δεν αμφισβητείται από την προσφεύγουσα, επιβεβαιώνεται δε με την υπό κρίση προσφυγή, ενδίκου βοηθήματος που μπορεί να ασκηθεί κατά της προσβαλλόμενης αποφάσεως ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης καθιστά ακριβώς δυνατή τη διασφάλιση της δικαστικής προστασίας της προσφεύγουσας. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο έχει εν προκειμένω αρμοδιότητα τόσο για την ακύρωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως όσο και για την επανεξέταση της αποφάσεως αυτής, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του την οποία προβλέπει το άρθρο 143, παράγραφος 9, του δημοσιονομικού κανονισμού (απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2022, Elevolution – Engenharia κατά Επιτροπής, T-652/19, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:63, σκέψη 80· βλ. επίσης σκέψη 127 κατωτέρω). Η προσωρινή δικαστική προστασία διασφαλίζεται, εξάλλου, από τον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων του Γενικού Δικαστηρίου, ο οποίος δύναται να διατάξει την αναστολή εκτελέσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ιδίως αν κρίνει, όπως συνέβη εν προκειμένω, ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί, εκ πρώτης όψεως, ότι ο EU-OSHA όφειλε να είχε αντλήσει τα κατάλληλα συμπεράσματα από την εθνική απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως (διάταξη της 14ης Ιουλίου 2023, VC κατά EU-OSHA, T-126/23 R, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2023:405, σκέψη 51).

43 Δεν πρέπει, επομένως, να αναγνωριστεί στην εθνική απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως το ίδιο αποτέλεσμα με εκείνο που αναγνωρίζεται στις οριστικές δικαστικές ή διοικητικές αποφάσεις που επιβάλλουν στις αρχές της Ένωσης τον αποκλεισμό του οικείου προσώπου ή οντότητας, σύμφωνα με το άρθρο 136, παράγραφος 1, του δημοσιονομικού κανονισμού, ή, κατά περίπτωση, την αποδοχή της συμμετοχής του προσώπου ή οντότητας στις διαδικασίες συνάψεως δημοσίων συμβάσεων της Ένωσης. Αν η απονεμόμενη στις αρχές της Ένωσης εξουσία επιβολής αποκλεισμού εξουδετερωνόταν απλώς και μόνον εξαιτίας της ασκήσεως προσφυγής με ανασταλτικό αποτέλεσμα κατά της εθνικής αποφάσεως που μπορεί να αποτελέσει τη δικαιολογητική βάση για τον αποκλεισμό ή εξαιτίας της αναστολής εκτελέσεως της αποφάσεως αυτής, η εν λόγω εξουσία θα καθίστατο άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας (πρβλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 19ης Ιουνίου 2019, Meca, C-41/18, EU:C:2019:507, σκέψεις 37 και 38).

44 Πρέπει να προστεθεί ότι, σε περίπτωση που μετά την εθνική απόφαση περί αναστολής εκτελέσεως ακολουθήσει η έκδοση οριστικής δικαστικής αποφάσεως ακυρώνουσας την απόφαση της CNMC, το άρθρο 136, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, του δημοσιονομικού κανονισμού προβλέπει ότι ο διατάκτης θέτει αμέσως τέλος στον αποκλεισμό, δίνοντας με τον τρόπο αυτό πλήρη ισχύ στην απόφαση του εθνικού δικαστηρίου και διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη δικαστική προστασία του προσφεύγοντος, η οποία πλέον συναρτάται προς την απόφαση του εθνικού δικαστηρίου που είναι στην περίπτωση αυτή δεσμευτική για την αρχή της Ένωσης.

45 Κατά συνέπεια, το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου ακυρώσεως είναι απορριπτέο, οπότε ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως ο οποίος αφορά τα διορθωτικά μέτρα που έλαβε η προσφεύγουσα

46 Κατά την προσφεύγουσα, η προσβαλλόμενη απόφαση ενέχει σοβαρές πλάνες εκτιμήσεως και αντιβαίνει στο άρθρο 106, παράγραφος 7, στοιχείο α′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και στο άρθρο 136, παράγραφος 6, στοιχείο α′, του δημοσιονομικού κανονισμού, διότι, βάσει των στοιχείων που η ίδια προσκόμισε ενώπιον του EU-OSHA, ο τελευταίος όφειλε να είχε διαπιστώσει ότι η προσφεύγουσα είχε λάβει επαρκή διορθωτικά μέτρα. Πλην όμως, ο EU-OSHA απαίτησε από την προσφεύγουσα, για καθένα από τα διορθωτικά μέτρα, ένα υπέρμετρο και δυσανάλογο επίπεδο απόδειξης, χωρίς να της παράσχει καμία δυνατότητα να διορθώσει ή να συμπληρώσει τις πληροφορίες που ζητήθηκαν. Η προσφεύγουσα προσάπτει, συναφώς, στην επιτροπή του άρθρου 143 ότι δεν προέβη σε αυτοτελή εκτίμηση των εν λόγω μέτρων και ότι στηρίχθηκε στην αξιολόγηση της CNMC καίτοι αυτή βασιζόταν σε διαφορετικά έγγραφα. Περαιτέρω, η προσφεύγουσα εκτιμά ότι η ευρεία διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την ανάθεση του αντικειμένου δημοσίων συμβάσεων δεν μπορεί να μεταφερθεί και στην περίπτωση της αποφάσεως περί επιβολής ορισμένης κυρώσεως που υπερβαίνει το πλαίσιο μιας συγκεκριμένης διαδικασίας συνάψεως συμβάσεως και συνεπάγεται σημαντική ζημία η οποία δεν θα προέκυπτε από την απλή μη ανάθεση μιας συμβάσεως.

47 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο διαθέτει πλήρη δικαιοδοσία για την επανεξέταση της προσβαλλόμενης αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 143, παράγραφος 9, του δημοσιονομικού κανονισμού, διατάξεως που ερείδεται στο άρθρο 261 ΣΛΕΕ, η ίδια προσκομίζει στο πλαίσιο της παρούσας δίκης νέα έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν την αξιοπιστία των διορθωτικών μέτρων. Υπογραμμίζει, συναφώς, ότι τα διορθωτικά μέτρα δεν αποτελούν συστατικά στοιχεία της παραβάσεως για τα οποία το Γενικό Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα. Κατά την προσφεύγουσα, εν πάση περιπτώσει, ανεξαρτήτως της εν λόγω πλήρους δικαιοδοσίας,

τα συγκεκριμένα έγγραφα είναι κρίσιμα για τον έλεγχο της νομιμότητας της προσβαλλόμενης αποφάσεως, δεδομένου ότι αφορούν διορθωτικά μέτρα που ελήφθησαν πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

48 Εν κατακλείδι, η προσφεύγουσα υπογραμμίζει, με το υπόμνημα απαντήσεως, ότι από το 2018 και εφεξής δεν έχει προβεί σε καμία αντίθετη προς τον ανταγωνισμό πρακτική, όπερ καταδεικνύει ότι το σύστημα που έχει θέσει σε εφαρμογή παρουσιάζει, στο σύνολό του, την απαιτούμενη αξιοπιστία. Χάριν δε πληρότητας, η προσφεύγουσα προσκομίζει, ως παράρτημα του υπομνήματος απαντήσεως, έγγραφα τα οποία αποδεικνύουν την εν λόγω αξιοπιστία.

49 Επισημαίνεται, προκαταρκτικώς, ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ότι διέπραξε τη διαπιστωθείσα και τιμωρούμενη με την απόφαση της CNMC παράβαση. Δεν αμφισβητεί επίσης ότι ο αποκλεισμός της που αποφασίστηκε κατόπιν της διαπιστώσεως παραβάσεως του ισπανικού δικαίου του ανταγωνισμού και του άρθρου 101 ΣΛΕΕ έχει χαρακτήρα κυρώσεως.

50 Εντούτοις, η προσφεύγουσα αμφισβητεί τον εν προκειμένω αποκλεισμό της λόγω σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος, με την αιτιολογία ότι η ίδια είχε προβεί στη λήψη διορθωτικών μέτρων που αποδείκνυαν την αξιοπιστία της, σύμφωνα με το άρθρο 106, παράγραφος 7, στοιχείο γ′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και το άρθρο 136, παράγραφος 6, στοιχείο α′, του δημοσιονομικού κανονισμού, διατάξεις οι οποίες έχουν διαδοχικώς εφαρμογή εν προκειμένω, λαμβανομένης υπόψη της ημερομηνίας λήψεως των επίμαχων διορθωτικών μέτρων.

51 Πριν εξεταστούν τα επιχειρήματα της προσφεύγουσας, με τα οποία αμφισβητείται η εκ μέρους του EU-OSHA εκτίμηση των ληφθέντων διορθωτικών μέτρων, πρέπει να διευκρινιστεί η φύση της δικαιοδοσίας καθώς και η έκταση του ελέγχου που μπορεί να ασκήσει το Γενικό Δικαστήριο επί των επίμαχων εκτιμήσεων, για τις οποίες επίσης ερίζουν οι διάδικοι.

Επί της φύσεως της δικαιοδοσίας του Γενικού Δικαστηρίου και της εκτάσεως του εκ μέρους του ελέγχου επί των διορθωτικών μέτρων

52 Το άρθρο 143, παράγραφος 9, του δημοσιονομικού κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαθέτει απεριόριστη δικαιοδοσία για την επανεξέταση απόφασης με την οποία ο διατάκτης αποκλείει πρόσωπο ή οντότητα που αναφέρεται στο άρθρο 135, παράγραφος 2, και/ή επιβάλλει χρηματική ποινή σε αποδέκτη, μεταξύ άλλων αίροντας τον αποκλεισμό, μειώνοντας ή αυξάνοντας τη διάρκειά του και/ή ακυρώνοντας, μειώνοντας ή αυξάνοντας την επιβληθείσα χρηματική ποινή […]».

53 Κατ’ αυτόν τον τρόπο, ο νομοθέτης της Ένωσης έκανε χρήση της δυνατότητας που παρέχει το άρθρο 261 ΣΛΕΕ, το οποίο ορίζει ότι «[ο]ι κανονισμοί που εκδίδονται από κοινού από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και από το Συμβούλιο, βάσει των Συνθηκών, δύνανται να χορηγούν στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλήρη δικαιοδοσία σχετικά με τις κυρώσεις που προβλέπουν».

54 Το άρθρο 143, παράγραφος 9, του δημοσιονομικού κανονισμού πρέπει, επομένως, να ερμηνεύεται υπό το πρίσμα του άρθρου 261 ΣΛΕΕ, οπότε η έκταση της εν λόγω πλήρους δικαιοδοσίας περιορίζεται αυστηρώς στον καθορισμό της κυρώσεως, αποκλειομένης κάθε τροποποιήσεως των

συστατικών στοιχείων της συμπεριφοράς που επισύρει την κύρωση αυτή (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψεις 76 και 77 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

55 Εν προκειμένω, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η εξέταση των διορθωτικών μέτρων ανάγεται στην εκτίμηση μιας τέτοιας συμπεριφοράς. Δυνάμει του άρθρου 106, παράγραφος 7, στοιχείο γ', του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και του άρθρου 136, παράγραφος 6, στοιχείο α', του δημοσιονομικού κανονισμού, ο αρμόδιος διατάκτης «δεν αποκλείει» πρόσωπο ή οντότητα εάν το πρόσωπο ή η οντότητα «έχει λάβει διορθωτικά μέτρα [...] τα οποία είναι επαρκή για να αποδείξουν την αξιοπιστία του/της». Επομένως, η ως άνω διάταξη ορίζει ότι δεν είναι δυνατό να αποκλεισθεί από τις συμβάσεις οικονομικός φορέας ο οποίος έχει αποδείξει την αξιοπιστία του με τη λήψη ορισμένων διορθωτικών μέτρων (απόφαση της 27ης Ιουνίου 2017, NC κατά Επιτροπής, T-151/16, EU:T:2017:437, σκέψη 58). Πράγματι, σύμφωνα δε με τον επιδιωκόμενο με την κύρωση του αποκλεισμού σκοπό περί προάσπισης των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2022, Vialto Consulting κατά Επιτροπής, T-537/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:852, σκέψεις 159 και 164· βλ. επίσης σκέψη 25 ανωτέρω), δεν συντρέχει κανένας λόγος αποκλεισμού ενός παραβάτη οικονομικού φορέα ο οποίος έχει καταστεί εκ νέου αξιόπιστος. Στην περίπτωση αυτή, το αρχικώς διαπιστωθέν σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα έχει διορθωθεί σε βαθμό που να μην είναι πλέον δυνατό να αποτελέσει δικαιολογητική βάση για τον αποκλεισμό. Η εκτίμηση επί των διορθωτικών μέτρων ισοδυναμεί, επομένως, με την εξακρίβωση του κατά πόσον εξακολουθεί να υφίσταται το σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, όπως αυτό συνάγεται εν προκειμένω από τη διαπιστωθείσα από εθνική αρχή παράβαση, και του εάν υπάρχει πιθανότητα επανεμφάνισής του, πράγμα που ανάγεται στην αξιολόγηση της συμπεριφοράς του οικείου οικονομικού φορέα καθώς και των πραγματικών περιστάσεων που συνδέονται άμεσα με αυτήν και όχι στην εκτίμηση της κυρώσεως που του επιβλήθηκε.

56 Από την άποψη αυτή, είναι αδιάφορο το ότι τα διορθωτικά μέτρα λαμβάνονται κατά κανόνα μετά τη διάπραξη της παραβάσεως που διαπιστώνεται από την εθνική αρχή. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 26 έως 28 ανωτέρω, μια τέτοια διαπίστωση παραβάσεως από την εθνική αρχή αποτελεί απλώς προϋπόθεση η οποία μπορεί να οδηγήσει, κατόπιν εκτιμήσεως της αρχής της Ένωσης (πρβλ. απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2023, RH κατά Επιτροπής, T-175/21, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2023:77, σκέψη 29), στη διαπίστωση από την τελευταία ότι συντρέχει σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα. Η συμπεριφορά που πρέπει να διακρίνεται από την κύρωση προκειμένου να καθοριστεί το πεδίο εφαρμογής της πλήρους δικαιοδοσίας δεν περιορίζεται, στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της διαδικασίας δύο σταδίων που προβλέπει ο δημοσιονομικός κανονισμός, στην παράβαση που διαπιστώνεται από εθνική αρχή και στα συστατικά στοιχεία της, αλλά περιλαμβάνει και άλλα στοιχεία, ενδεχομένως και μεταγενέστερα της παραβάσεως, δυνάμενα να οδηγήσουν την αρχή της Ένωσης στο συμπέρασμα ότι ο οικείος οικονομικός φορέας είναι αξιόπιστος παρά την εν λόγω παράβαση.

57 Κατά συνέπεια, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί να ασκήσει την κατά το άρθρο 143, παράγραφος 9, του δημοσιονομικού κανονισμού πλήρη δικαιοδοσία του για την εξέταση του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως. Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο δεν δύναται να υποκαταστήσει με τη δική του εκτίμηση των επίμαχων διορθωτικών μέτρων την εκτίμηση του EU-OSHA και θα περιοριστεί στον έλεγχο νομιμότητας της εν λόγω εκτιμήσεως.

58 Λαμβανομένων υπόψη των διαφορετικών θέσεων που εξέφρασαν επί του σημείου αυτού οι διάδικοι, πρέπει να διευκρινιστεί, αφενός, ότι ο εν λόγω έλεγχος νομιμότητας περιορίζεται στην εξέταση του εάν έχουν τηρηθεί οι κανόνες δικαίου, ιδίως οι κανόνες που διέπουν τη διαδικασία και την υποχρέωση αιτιολογήσεως, της ουσιαστικής ακρίβειας των πραγματικών περιστατικών, καθώς και του ότι δεν συντρέχει περίπτωση πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας (βλ. απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2023, RH κατά Επιτροπής, T-175/21, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2023:77, σκέψη 30 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Ως προς την εξέταση εκ μέρους των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης του εάν μια πράξη θεσμικού οργάνου πάσχει από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, διευκρινίζεται ότι, προκειμένου να αποδειχθεί ότι το θεσμικό αυτό όργανο υπέπεσε κατά την εκτίμηση περίπλοκων δεδομένων σε πρόδηλη πλάνη ικανή να δικαιολογήσει την ακύρωση της εν λόγω πράξεως, τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίζει ο προσφεύγων πρέπει να είναι επαρκή ώστε να καθιστούν αναξιόπιστες τις εκτιμήσεις των πραγματικών περιστατικών στις οποίες στηρίζεται η πράξη αυτή (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 1996, AIUFFASS και AKT κατά Επιτροπής, T-380/94, EU:T:1996:195, σκέψη 59, και της 28ης Φεβρουαρίου 2012, Grazer Wechselseitige Versicherung κατά Επιτροπής, T-282/08, EU:T:2012:91, σκέψη 158). Πλην του ως άνω ελέγχου της αξιοπιστίας, το Γενικό Δικαστήριο δεν επιτρέπεται να υποκαταστήσει τον εκδότη της αποφάσεως αυτής στην εκτίμηση περίπλοκων δεδομένων [αποφάσεις της 15ης Οκτωβρίου 2009, Enviro Tech (Europe), C-425/08, EU:C:2009:635, σκέψη 47, και της 12ης Φεβρουαρίου 2008, BUPA κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-289/03, EU:T:2008:29, σκέψη 221].

59 Ειδικότερα, στον βαθμό που τα θεσμικά όργανα διαθέτουν διακριτική ευχέρεια κατά την εκτίμηση του εάν μια συμπεριφορά μπορεί να χαρακτηριστεί ως σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα (απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2023, RH κατά Επιτροπής, T-175/21, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2023:77, σκέψη 30· βλ. κατ' αναλογίαν και αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 2008, Entrance Services κατά Κοινοβουλίου, T-333/07, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2008:250, σκέψη 59, και της 9ης Φεβρουαρίου 2022, Companhia de Seguros Índico κατά Επιτροπής, T-672/19, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:64, σκέψη 50 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία) και στον βαθμό που η εκτίμηση των διορθωτικών μέτρων αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εκτιμήσεως μιας τέτοιας συμπεριφοράς (βλ. σκέψη 55 ανωτέρω), πρέπει να τους αναγνωρίζεται διακριτική ευχέρεια και κατά την εκτίμηση των διορθωτικών μέτρων.

60 Πρέπει δε, σε απάντηση των όσων εκθέτει η προσφεύγουσα, να προστεθεί ότι οι δυνητικές συνέπειες της αποφάσεως περί αποκλεισμού, οι οποίες υπερβαίνουν το πλαίσιο μιας συγκεκριμένης διαδικασίας συνάψεως συμβάσεως και ενδέχεται να προκαλέσουν σημαντική ζημία στον αποκλεισθέντα οικονομικό φορέα, αποτελούν παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει το θεσμικό όργανο και δεν μπορούν να συνεπάγονται, ως τέτοιες, την αμφισβήτηση της εν λόγω διακριτικής ευχέρειας.

61 Αφετέρου, πρέπει επίσης να διευκρινιστούν τα στοιχεία που μπορεί να λάβει υπόψη το Γενικό Δικαστήριο προκειμένου να προβεί σε έλεγχο νομιμότητας της εκτιμήσεως του EU-OSHA όσον αφορά τα διορθωτικά μέτρα που έλαβε η προσφεύγουσα, δεδομένου ότι οι διάδικοι έχουν διαφορετικές απόψεις επ' αυτού.

62 Από τη νομολογία στον τομέα του ανταγωνισμού προκύπτει ότι η έκταση του ελέγχου νομιμότητας που προβλέπει το άρθρο 263 ΣΛΕΕ καλύπτει όλα τα στοιχεία των αποφάσεων της Επιτροπής οι οποίες αφορούν τις διαδικασίες εφαρμογής των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕ, τον έλεγχο των οποίων διενεργεί το Γενικό Δικαστήριο, υπό το πρίσμα των λόγων που προβάλλουν οι προσφεύγοντες και λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων που αυτοί

υποβάλλουν στην κρίση του, είτε τα στοιχεία αυτά είναι προγενέστερα είτε μεταγενέστερα της προσβαλλομένης αποφάσεως, είτε αυτά είχαν προσκομισθεί προηγουμένως στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας είτε, για πρώτη φορά, στο πλαίσιο της προσφυγής της οποίας έχει επιληφθεί το Γενικό Δικαστήριο, στο μέτρο που τα εν λόγω στοιχεία είναι ουσιώδη για τον έλεγχο της νομιμότητας της αποφάσεως της Επιτροπής [αποφάσεις της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψη 72, και της 14ης Σεπτεμβρίου 2022, Google και Alphabet κατά Επιτροπής (Google Android), T-604/18, κατά της οποίας εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2022:541, σκέψη 89].

63 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, από τη νομολογία αυτή δεν μπορεί να συναχθεί ότι, εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο οφείλει να λάβει υπόψη έγγραφα τα οποία έχουν προσκομισθεί ενώπιόν του από την προσφεύγουσα στο πλαίσιο της παρούσας δίκης χωρίς να έχουν προηγουμένως προσκομισθεί, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, ενώπιον του EU-OSHA.

64 Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα [101 ΣΛΕΕ] και [102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), σε περίπτωση που ερίζεται η ύπαρξη παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού, στην Επιτροπή απόκειται να αποδεικνύει τις παραβάσεις τις οποίες διαπιστώνει και να προσκομίζει αποδεικτικά στοιχεία που να θεμελιώνουν, επαρκώς κατά νόμον, τη συνδρομή των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν παράβαση (βλ. απόφαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2016, Lundbeck κατά Επιτροπής, T-472/13, EU:T:2016:449, σκέψη 105 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Στην περίπτωση αυτή, η ενδιαφερόμενη επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να προσκομίσει αποδείξεις περί του αντιθέτου, ακόμη και βάσει στοιχείων που δεν είχαν προσκομιστεί κατά τη διάρκεια της διοικητικής διαδικασίας (βλ. απόφαση της 9ης Ιουνίου 2016, PROAS κατά Επιτροπής, C-616/13 P, EU:C:2016:415, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

65 Αντιθέτως, το άρθρο 106, παράγραφος 7, στοιχείο γ′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και εν συνεχεία το άρθρο 136, παράγραφος 6, στοιχείο α′, του δημοσιονομικού κανονισμού, καθόσον προβλέπουν ότι ο αποκλεισμός δεν ισχύει για πρόσωπα ή οντότητες που έχουν λάβει επαρκή διορθωτικά μέτρα προς απόδειξη της αξιοπιστίας τους, επιβάλλουν στο οικείο πρόσωπο ή οντότητα το βάρος να αποδείξει ότι τα διορθωτικά μέτρα που έχει λάβει είναι τέτοια που να αποτρέπουν τον αποκλεισμό του (βλ. επίσης άρθρο 106, παράγραφος 10, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και άρθρο 137, παράγραφος 1, του δημοσιονομικού κανονισμού). Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι ο οικείος οικονομικός φορέας δύναται να προσκομίζει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου αποδεικτικά στοιχεία τα οποία δεν είχαν προσκομισθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας αποκλεισμού προκειμένου να επιτύχει την ακύρωση της αποφάσεως περί αποκλεισμού του σε περίπτωση που ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν είχε προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία που κρίνονται επαρκή για να αποδειχθεί η αξιοπιστία του, ειδάλλως το βάρος απόδειξης που επιβάλλουν οι ως άνω διατάξεις θα στερείτο πρακτικής αποτελεσματικότητας. Κατά μείζονα λόγο, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορεί, στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, να αποφανθεί επί διορθωτικών μέτρων τα οποία δεν είχαν προβληθεί ενώπιον του EU-OSHA.

66 Τούτο ισχύει σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό καθόσον το άρθρο 136, παράγραφος 8, του δημοσιονομικού κανονισμού ρυθμίζει την περίπτωση διορθωτικών μέτρων ή στοιχείων τα οποία υποβάλλονται μετά την έκδοση της αποφάσεως περί αποκλεισμού, προβλέποντας στην περίπτωση αυτή ότι η απόφαση επανεξετάζεται χωρίς καθυστέρηση από τον αρμόδιο διατάκτη. Θα διακυβευόταν, ωστόσο, η ορθή απονομή της δικαιοσύνης και η θεσμική ισορροπία εάν το

Γενικό Δικαστήριο αποφαινόταν επί νέων διορθωτικών μέτρων ή νέων αποδεικτικών στοιχείων τα οποία προσκομίζονται, ενδεχομένως, ταυτοχρόνως ενώπιον του διατάκτη και τα οποία θα μπορούσαν να οδηγήσουν τον τελευταίο να προβεί στην επανεξέταση της προσβαλλόμενης αποφάσεως εκκρεμούσας της δίκης (πρβλ. απόφαση της 13ης Μαΐου 2020, Agmin Italy κατά Επιτροπής, T-290/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:196, σκέψεις 46 και 47). Εξάλλου, ο κίνδυνος αυτός είναι υπαρκτός εν προκειμένω, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα υπέβαλε ενώπιον του EU-OSHA στις 21 Νοεμβρίου 2023, ήτοι κατά τη διάρκεια της παρούσας δίκης, αίτηση επανεξέτασης σύμφωνα με το άρθρο 136, παράγραφος 8, του δημοσιονομικού κανονισμού, επισυνάπτοντας σε αυτήν στοιχεία που περιλαμβάνονται σε παράρτημα του δικογράφου της προσφυγής και του υπομνήματος απαντήσεως, τα οποία δεν είχαν προηγουμένως προσκομιστεί ενώπιον του EU-OSHA.

67 Τούτο δεν θα ίσχυε στην περίπτωση κατά την οποία ο EU-OSHA, στο πλαίσιο της ενώπιόν του διαδικασίας, δεν είχε παράσχει στην προσφεύγουσα τη δυνατότητα να προσκομίσει το σύνολο των στοιχείων που επιθυμούσε να προβάλει προκειμένου να αποδείξει ότι τα διορθωτικά μέτρα που είχε λάβει καταδείκνυαν την αξιοπιστία της (πρβλ. κατ' αναλογίαν, απόφαση της 7ης Ιουνίου 2023, TC κατά Κοινοβουλίου, T-309/21, κατά της οποίας εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2023:315, σκέψη 131 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εν προκειμένω, όμως, δεν συντρέχει τέτοια περίπτωση.

68 Συγκεκριμένα, οι ισχυρισμοί της προσφεύγουσας ότι ο EU-OSHA δεν της παρέσχε τη δυνατότητα να διορθώσει ή να συμπληρώσει τα δεδομένα σχετικά με τα διορθωτικά μέτρα που έλαβε στερούνται βασιμότητας. Όπως προκύπτει από το φάκελο της δικογραφίας, ο EU-OSHA, με επιστολή της 29ης Ιουλίου 2021 (βλ. σκέψη 5 ανωτέρω), απηύθυνε πρόσκληση στην προσφεύγουσα προκειμένου να τον ενημερώσει αν είχαν ληφθεί διορθωτικά μέτρα και, κατόπιν της γνωστοποίησης των εν λόγω μέτρων, της ζήτησε, κοινοποιώντας της τον από 13 Ιουλίου 2022 προκαταρκτικό νομικό χαρακτηρισμό της επιτροπής του άρθρου 143 (βλ. σκέψη 9 ανωτέρω), να του διαβιβάσει τις σχετικές έγγραφες αποδείξεις που θα επέτρεπαν στην εν λόγω επιτροπή να «αξιολογήσει το περιεχόμενο των μέτρων αυτών, με βάση τη διάρκεια ισχύος τους και την απόδειξη του τρόπου και του βαθμού εφαρμογής τους». Εξάλλου, η επιτροπή του άρθρου 143 διευκρίνισε, στο πλαίσιο του νομικού χαρακτηρισμού στον οποίο προέβη, ότι η προσφεύγουσα θα μπορούσε επίσης να την ενημερώσει και για τυχόν άλλα διορθωτικά μέτρα που είχαν ληφθεί μετά τις 24 Αυγούστου 2021 και να αποδείξει με ποιον τρόπο και σε ποιο βαθμό τα μέτρα αυτά εφαρμόστηκαν και ήταν επαρκή για την απόδειξη της αξιοπιστίας της.

69 Κατά συνέπεια, στο πλαίσιο της εξετάσεως των επιχειρημάτων της προσφεύγουσας με τα οποία αμφισβητείται η εκ μέρους του EU-OSHA εκτίμηση των διορθωτικών μέτρων, θα ληφθούν υπόψη μόνον τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία είχαν προσκομισθεί ενώπιον του EU-OSHA πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

Επί των ληφθέντων διορθωτικών μέτρων

70 Κατά το άρθρο 106, παράγραφος 8, στοιχείο α′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και, εν συνεχεία, κατά το άρθρο 136, παράγραφος 7, στοιχείο α′, του δημοσιονομικού κανονισμού, τα οποία είναι πανομοιότυπα ως προς το σημείο αυτό, τα διορθωτικά μέτρα περιλαμβάνουν, ιδίως, «μέτρα για να εντοπισθούν τα αίτια των καταστάσεων που συνεπάγονται αποκλεισμό, και συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού […] κατάλληλα για τη διόρθωση της συμπεριφοράς και την πρόληψη της επανεμφάνισής της».

71 Όπως προκύπτει από το γράμμα των ως άνω διατάξεων, οι οποίες απαιτούν, μεταξύ άλλων, «συγκεκριμένα μέτρα […] κατάλληλα για τη διόρθωση της συμπεριφοράς», δεν αρκεί το οικείο πρόσωπο ή οντότητα να αποδεικνύει ότι έχουν θεσπιστεί νέοι εσωτερικοί κανόνες ή ότι έχουν συσταθεί νέες οντότητες, αλλά πρέπει να αποδεικνύει και τη θέση τους σε εφαρμογή και την αποτελεσματικότητά τους, καθόσον μόνο μέσω της εν λόγω θέσης σε εφαρμογή και αποτελεσματικότητας καθίσταται δυνατό «να διορθωθεί» μια συμπεριφορά η οποία έχει όντως επιδειχθεί, σε βαθμό ώστε να δικαιολογείται αποκλεισμός. Κατά συνέπεια, στο μέτρο που ο EU-OSHA απαίτησε τέτοιου είδους αποδεικτικά στοιχεία, δεν μπορεί να του προσαφθεί ότι επέβαλε στην προσφεύγουσα υπέρμετρο και δυσανάλογο επίπεδο απόδειξης. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο καθόσον πρέπει να υπομνησθεί ότι ο επίμαχος λόγος αποκλεισμού στηρίζεται σε ουσιώδες στοιχείο της σχέσεως του αναδόχου της οικείας συμβάσεως με την αναθέτουσα αρχή, δηλαδή στην αξιοπιστία του αναδόχου, στην οποία ερείδεται η εμπιστοσύνη της αναθέτουσας αρχής προς αυτόν (βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2023, Infraestruturas de Portugal και Futrifer Indústrias Ferroviárias, C-66/22, EU:C:2023:1016, σκέψη 76 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

72 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα προσκόμισε στοιχεία προκειμένου να αποδείξει ότι είχε λάβει τα ακόλουθα διορθωτικά μέτρα:

– εσωτερική έρευνα,

– παύση των εμπλεκόμενων στην επίμαχη συμπεριφορά προσώπων από τα καθήκοντά τους,

– πρόγραμμα συμμόρφωσης,

– παρακολούθηση και επικαιροποίηση του προγράμματος συμμόρφωσης,

– βελτίωση του διαύλου υποβολής αναφορών,

– ύπαρξη επιτροπών διαχείρισης και πρόληψης κινδύνων,

– υιοθέτηση πολιτικών και διαδικασιών δεοντολογίας,

– επιμόρφωση των εργαζομένων.

73 Υπογραμμίζεται, προκαταρκτικώς, ότι τα ως άνω μέτρα, ορισμένα από τα οποία είχαν ληφθεί πριν από την απόφαση της CNMC, εξετάστηκαν στο σύνολό τους από τον EU-OSHA, και δη χωρίς να μνημονευθούν οι εκτιμήσεις της CNMC. η οποία είχε ήδη λάβει υπόψη ορισμένα από αυτά. Εξ αυτού συνάγεται ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η προσφεύγουσα, ο EU-OSHA προέβη σε αυτοτελή αξιολόγηση και δεν επανέλαβε απλώς τις εκτιμήσεις της CNMC. Η αυτοτελής αυτή αξιολόγηση, η οποία δικαιολογείται από την ίδια εξουσία αξιολόγησης που διαθέτει η αρχή της Ένωσης έναντι των εθνικών αρχών (βλ. σκέψεις 26 έως 28 ανωτέρω), συνεπάγεται επομένως, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει ο EU-OSHA, ότι τα ήδη εξετασθέντα από την CNMC διορθωτικά μέτρα δεν εξαιρέθηκαν από την ανάλυση.

– *Σχετικά με την εσωτερική έρευνα*

74 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 57 έως 61 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ο EU-OSHA εκτιμά ότι το σχέδιο δράσης το οποίο προσκόμισε η προσφεύγουσα προκειμένου να αποδείξει την κίνηση εσωτερικής έρευνας δεν παρέχει καμία πληροφορία σχετικά με τον χρόνο διεξαγωγής της

έρευνας, τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, το περιεχόμενο της έρευνας, τους πόρους που διατέθηκαν για αυτήν ή το πρόσωπο που τη διεξήγαγε και το επίπεδο εξουσίας του. Ομοίως, ο EU-OSHA θεωρεί ότι η προσφεύγουσα παρέλειψε επίσης να γνωστοποιήσει τα αποτελέσματα της έρευνας και, ειδικότερα, τυχόν μέτρα που ελήφθησαν σε συνέχεια αυτής, το επίπεδο ευθύνης που διασφαλίστηκε, τα συμπεράσματα που εξήχθησαν και, τέλος, την κοινοποίηση των αποτελεσμάτων της στους εργαζομένους και στους διοικούντες την εταιρία. Ο EU-OSHA συμπεραίνει από τα ανωτέρω ότι, μολονότι η διεξαγωγή εσωτερικής έρευνας μπορεί να αποτελεί κατάλληλο μέσο για τον εντοπισμό των αιτίων της επίμαχης συμπεριφοράς, ωστόσο, εν προκειμένω, η έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τις προαναφερθείσες πτυχές καθιστά αδύνατο να θεωρηθεί αυτή ως ολοκληρωμένο διορθωτικό μέτρο.

75 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι το σχέδιο δράσης που προσκομίστηκε στην επιτροπή του άρθρου 143 αποτελούσε απλώς παρουσίαση των βασικών πληροφοριών που χρησιμοποιήθηκαν για τη διεξαγωγή της εσωτερικής έρευνας, ότι η έρευνα αυτή διήρκεσε τουλάχιστον τρεις μήνες, ότι κατέστησε δυνατή τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις διαδικασίες και τα πρόσωπα που αφορούσε η υπό διερεύνηση συμπεριφορά και ότι ακολούθησαν συγκεκριμένα σχέδια δράσης με σκοπό τη διόρθωση της επίμαχης συμπεριφοράς, καθώς και η λήψη πειθαρχικών μέτρων κατά των προσώπων των οποίων η ευθύνη διαπιστώθηκε.

76 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 106, παράγραφος 8, στοιχείο α′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού, καθώς και, εν συνεχεία, κατά το άρθρο 136, παράγραφος 7, στοιχείο α′, του δημοσιονομικού κανονισμού, τα διορθωτικά μέτρα που μπορούν να αποτρέψουν τον αποκλεισμό πρέπει, όταν αποσκοπούν στο να εντοπισθούν τα αίτια της καταστάσεως που συνεπάγεται αποκλεισμό, να ακολουθούνται από συγκεκριμένα μέτρα κατάλληλα για τη διόρθωση της καταστάσεως αυτής ή την πρόληψη της επανεμφάνισής της.

77 Επομένως, ένα μέτρο το οποίο απλώς εντοπίζει το πρόβλημα εξαιτίας του οποίου επήλθε ο αποκλεισμός, όπως είναι το μέτρο της εσωτερικής έρευνας, δεν μπορεί αφ’ εαυτού να θεωρηθεί ως επαρκές διορθωτικό μέτρο.

78 Συνάγεται επίσης ότι, ακόμη και αν γίνει δεκτό, όπως υποστηρίζει η προσφεύγουσα, ότι η επίμαχη εσωτερική έρευνα διήρκεσε τουλάχιστον τρεις μήνες, είναι αναγκαίο να εξεταστούν και τα λοιπά διορθωτικά μέτρα που ελήφθησαν προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον θα έπρεπε ο EU-OSHA να θεωρήσει ότι τα λοιπά αυτά διορθωτικά μέτρα, από κοινού με την εσωτερική έρευνα, αποδεικνύουν την αξιοπιστία της προσφεύγουσας.

– Σχετικά με την παύση από τα καθήκοντά τους των εμπλεκόμενων στην επίμαχη συμπεριφορά προσώπων

79 Ο EU-OSHA έκρινε, στις αιτιολογικές σκέψεις 62 και 63 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η απόλυση ή η παραίτηση προσώπων που εμπλέκονταν στην επίμαχη συμπεριφορά συνιστούν θετικές ενέργειες σε περίπτωση που αποτελούν το άμεσο αποτέλεσμα πειθαρχικών διαδικασιών συνδεόμενων με την εν λόγω συμπεριφορά, όπερ δεν αποδείχθηκε εν προκειμένω.

80 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι στην απόφαση της CNMC μνημονεύεται η παύση από τα καθήκοντά τους δύο εμπλεκόμενων στην επίμαχη συμπεριφορά προσώπων και υποστηρίζει ότι ο EU-OSHA υπέπεσε σε σοβαρή πλάνη εκτιμήσεως καθόσον έκρινε ότι το μέτρο αυτό δεν ήταν επαρκές εκ του λόγου ότι δεν ήταν το αποτέλεσμα πειθαρχικής διαδικασίας, ενώ το αποτρεπτικό αποτέλεσμα του συγκεκριμένου μέτρου απέρρεε, κατά την προσφεύγουσα, από το γεγονός ότι

είχε ανακοινωθεί στους εργαζομένους. Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα προσκομίζει, συνημμένα στο δικόγραφο της προσφυγής, συμπληρωματικά έγγραφα για να αποδείξει την παύση του ευθυνόμενου για την επίμαχη συμπεριφορά εταίρου της από τα καθήκοντά του.

81 Επισημαίνεται ότι από τα προσκομιζόμενα από την προσφεύγουσα έγγραφα δεν προκύπτει καμία σχέση μεταξύ της παύσεως των ως άνω προσώπων από τα καθήκοντά τους και της επίμαχης συμπεριφοράς. Είναι αληθές ότι, σύμφωνα με την απόφαση της CNMC, στην οποία βασίστηκε κυρίως η προσφεύγουσα, τουλάχιστον ένα μέλος του προσωπικού της προσφεύγουσας έπαυσε να ασκεί τα καθήκοντά του στις 31 Δεκεμβρίου 2018. Ωστόσο, δεν υπάρχει καμία ένδειξη σχετικά με τον λόγο ή τη φύση της ως άνω παύσεως καθηκόντων, παραιτήσεως ή απολύσεως, οπότε δεν καθίσταται δυνατή η σύνδεσή της με την επίμαχη συμπεριφορά. Εξάλλου, η σύνδεση με την επίμαχη συμπεριφορά είναι ακόμη λιγότερο εύλογη στο μέτρο που μεταξύ της κινήσεως της εσωτερικής έρευνας και της παύσεως των καθηκόντων μεσολάβησαν σχεδόν δύο έτη.

82 Μόνον όμως όταν υφίσταται μια τέτοια σύνδεση είναι δυνατή η επίτευξη του αποτρεπτικού αποτελέσματος, ώστε να αποφευχθεί η επανεμφάνιση της επίμαχης συμπεριφοράς, όπως προβάλλει η προσφεύγουσα.

83 Ως εκ τούτου, ο EU-OSHA δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι η παύση από τα καθήκοντά τους των εμπλεκόμενων στην επίμαχη συμπεριφορά προσώπων δεν συνιστούσε εν προκειμένω επαρκές διορθωτικό μέτρο.

– *Σχετικά με το πρόγραμμα συμμόρφωσης*

84 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 64 έως 71 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, δεν αποδείχθηκε ότι εφαρμόστηκε όντως το πρόγραμμα συμμόρφωσης το οποίο εισήχθη σε συνέχεια της εσωτερικής έρευνας και το οποίο συνίστατο σε ένα ειδικό σχέδιο συμμόρφωσης για τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση (Μάιος 2017) και σε ένα νέο σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της συμμόρφωσης στον δημόσιο τομέα (Νοέμβριος 2017). Ο EU-OSHA διατηρεί επίσης αμφιβολίες και όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των ελέγχων που διενεργήθηκαν από τον «ειδικό για τον έλεγχο εταίρο», του οποίου η θέση συστάθηκε με το σχέδιο του Μαΐου 2017.

85 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει, αφενός, ότι το ειδικό σχέδιο συμμόρφωσης για τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση του Μαΐου 2017, καθώς και το νέο σχέδιο δράσης για την ενίσχυση της συμμόρφωσης στον δημόσιο τομέα του Νοεμβρίου 2017, έχουν καταστεί οριστικά και, αφετέρου, ότι ένας «ειδικός για τον έλεγχο εταίρος» ελέγχει σε μηνιαία βάση τα έργα συμβουλευτικών υπηρεσιών στον δημόσιο τομέα, όπερ επιβεβαιώνεται από τρεις εκθέσεις ελέγχου του εν λόγω εταίρου που προσκομίστηκαν ενώπιον του EU-OSHA, καθώς και από το σύνολο των εκθέσεων ελέγχου που καταρτίστηκαν το 2018, οι οποίες επισυνάφθηκαν στο δικόγραφο της προσφυγής. Η προσφεύγουσα προσθέτει επίσης ότι έθεσε σε εφαρμογή μέτρα που αποσκοπούσαν στην αποτροπή του ενδεχομένου επανεμφάνισης της επίμαχης συμπεριφοράς, όπερ αποδεικνύεται από τα έγγραφα που επισυνάπτονται στο δικόγραφο της προσφυγής.

86 Πρέπει να επισημανθεί, κατά πρώτον, ότι τα έγγραφα που προσκόμισε η προσφεύγουσα προς απόδειξη του σχεδίου δράσης της του Νοεμβρίου 2017 συνίστανται σε ένα «εσωτερικό έγγραφο» που φέρει την ως άνω ημερομηνία και περιγράφει λεπτομερώς διάφορα μέτρα, στο οποίο δεν μνημονεύεται ούτε ο συντάκτης ούτε καν η επωνυμία της προσφεύγουσας, καθώς και σε παρουσίαση των μέτρων αυτών μέσω διαγράμματος, φέρουσα την ίδια ημερομηνία και την επωνυμία της προσφεύγουσας. Έγγραφα όπως αυτά, φέροντα αμφότερα ως ημερομηνία

κατάρτισης την ημερομηνία έγκρισης του σχεδίου, δεν μπορούν να ανατρέψουν το ευλογοφανές των αμφιβολιών του EU-OSHA ως προς την πραγματική εφαρμογή του σχεδίου του Νοεμβρίου του 2017, τούτο δε κατά μείζονα λόγο καθόσον η προσφεύγουσα θα μπορούσε, προκειμένου να άρει τις αμφιβολίες αυτές, να είχε προσκομίσει έγγραφα που να αποδεικνύουν την υλοποίηση των μεταγενέστερων σταδίων που προβλέπονται από το εν λόγω σχέδιο και περιγράφονται λεπτομερώς στα δύο έγγραφα, μεταξύ άλλων με την προσκόμιση της «εκθέσεως περιλαμβάνουσας τα συμπεράσματα, τη μεθοδολογία που εφαρμόστηκε και την περιγραφή της διενεργηθείσας αξιολόγησης», της οποίας η υποβολή προβλεπόταν στο σχέδιο.

87 Δεύτερον, όσον αφορά το σχέδιο συμμόρφωσης του Μαΐου 2017, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι έχει επίσης τη μορφή «εσωτερικού εγγράφου», χωρίς μνεία ούτε του συντάκτη ούτε της επωνυμίας της προσφεύγουσας. Τα μόνα έγγραφα που αποδεικνύουν την εφαρμογή του σχεδίου αυτού αφορούν ένα από τα προβλεπόμενα στο σχέδιο μέτρα, δηλαδή τον μηνιαίο έλεγχο που διενεργεί ο «ειδικός για τον έλεγχο εταίρος». Εντούτοις, οι προσκομισθείσες εκθέσεις μηνιαίου ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσκομίστηκαν στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, αφορούν μόνον το έτος 2018, ενώ στο σχέδιο δεν προβλεπόταν ημερομηνία περάτωσης του εν λόγω ελέγχου, όπερ δεν δύναται να ανατρέψει το ευλογοφανές των αμφιβολιών του EU-OSHA ως προς τη συνέχιση του εν λόγω ελέγχου και μετά το 2018 και μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως.

88 Κατά συνέπεια, ο EU-OSHA δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι τα δύο σχέδια που καταρτίστηκαν στο πλαίσιο του εγκριθέντος σε συνέχεια της εσωτερικής έρευνας προγράμματος συμμόρφωσης δεν αποτελούσαν επαρκή διορθωτικά μέτρα.

– Σχετικά με την παρακολούθηση της εφαρμογής του προγράμματος συμμόρφωσης και την επικαιροποίησή του

89 Ο EU-OSHA έκρινε, στις αιτιολογικές σκέψεις 78 και 79 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε ουσιώδη αποδεικτικά στοιχεία όσον αφορά τις πραγματικές δραστηριότητες με σκοπό την παρακολούθηση της εφαρμογής των μέτρων που είχαν ληφθεί στο πλαίσιο του προγράμματος συμμόρφωσης.

90 Η προσφεύγουσα θεωρεί ότι αποτελεί επαρκή απόδειξη το υπόδειγμα επικαιροποιήσεως των μέτρων που είχαν ληφθεί στο πλαίσιο του προγράμματος συμμόρφωσης, το οποίο φέρει ημερομηνία 29 Απριλίου 2019, προσκομίστηκε στον EU-OSHA και επιβεβαιώνει την παρακολούθηση της εφαρμογής του συγκεκριμένου προγράμματος, προσκομίζει δε στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, ήθελε κριθεί απαραίτητο από το Γενικό Δικαστήριο, δύο μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου του διευθυντή διαχείρισης των κινδύνων προς τους οικείους υπαλλήλους με τα οποία αυτός ενημέρωνε τους τελευταίους για την επικαιροποίηση, μεταξύ άλλων, των προτύπων συμβάσεων που αφορούσαν τις συνηθέστερες επιχειρηματικές συναλλαγές.

91 Επ’ αυτού, αρκεί να σημειωθεί ότι η προσφεύγουσα απλώς απέστειλε στον EU-OSHA ένα μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με ημερομηνία 29 Απριλίου 2019, το οποίο ανήγγειλε μια προσθήκη στην «πολιτική της επιχειρήσεως σχετικά με δώρα κ.λπ.», χωρίς να επισυνάψει στο ηλεκτρονικό μήνυμα το συνημμένο που περιείχε το επικαιροποιημένο έγγραφο. Ελλείψει άλλων στοιχείων που θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη, δεδομένου ότι δεν προσκομίστηκαν ενώπιον του EU-OSHA, το συγκεκριμένο μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και μόνον δεν μπορεί να αναιρέσει τη διαπίστωση περί μη επαρκούς αποδείξεως της παρακολούθησης εφαρμογής και της επικαιροποίησης του προγράμματος συμμόρφωσης της προσφεύγουσας, καθόσον αυτό αφορούσε μια και μόνον πτυχή του εν λόγω προγράμματος και, επιπλέον, μια πτυχή η οποία δεν

σχετιζόταν άμεσα με την επίμαχη συμπεριφορά, οπότε δεν μπορεί να θεωρηθεί, με τον τρόπο αυτό, ότι «διορθώνει» το παράπτωμα της προσφεύγουσας το οποίο αποτέλεσε την αιτία για τον αποκλεισμό της.

92 Ως εκ τούτου, ο EU-OSHA δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καθόσον έκρινε ότι η επικαιροποίηση και η παρακολούθηση της εφαρμογής του προγράμματος συμμόρφωσης δεν είχαν επαρκώς αποδειχθεί ώστε να στοιχειοθετούν μέτρα διορθωτικά του παραπτώματος το οποίο αποτέλεσε την αιτία για τον εν λόγω αποκλεισμό.

– *Σχετικά με την υποβολή αναφορών*

93 Στις αιτιολογικές σκέψεις 72 έως 74 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ο EU-OSHA χαιρέτισε τις βελτιώσεις που επήλθαν στον εσωτερικό δίαυλο υποβολής αναφορών, υπογραμμίζοντας ότι η ύπαρξη ενός μηχανισμού εμπιστευτικής αναφοράς και μιας αποτελεσματικής και αξιόπιστης διαδικασίας για τη διερεύνηση καταγγελιών περί παραβατικής συμπεριφοράς αποτελεί ένα από τα κατ' αρχήν πλέον αποτελεσματικά διορθωτικά μέτρα. Εντούτοις, ο EU-OSHA έκρινε ανεπαρκή τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα προκειμένου να αποδείξει την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητα των βελτιώσεων που είχε επιφέρει στον δίαυλό της για την υποβολή αναφορών.

94 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι ο δίαυλος για την υποβολή αναφορών ανατέθηκε σε τρίτη επιχείρηση με σκοπό τη βελτίωσή του, όπερ αποδεικνύεται, κατ' αυτήν, από έγγραφα που προσκομίστηκαν ενώπιον του EU-OSHA και τα οποία πιστοποιούν τη διαδικασία χειρισμού των αναφορών, την ετήσια αξιολόγηση της χρήσεως της εν λόγω διαδικασίας και την προώθησή της εντός της επιχείρησης, στα οποία έγγραφα προστίθενται και τα δεδομένα που περιλαμβάνονται στην έκθεση αντικτύπου που κατήρτισε η προσφεύγουσα το 2021 και η οποία είναι διαθέσιμη στον ιστότοπό της.

95 Από τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα συνάγεται ότι τον Ιούλιο του 2018 όντως θεσπίστηκε και προωθήθηκε εντός της επιχείρησης μια νέα διαδικασία υποβολής αναφορών.

96 Πλην όμως, το μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου που εστάλη στους υπαλλήλους της προσφεύγουσας στις 22 Μαΐου 2019, με το οποίο καλούνταν να απαντήσουν σε ερωτηματολόγιο στο πλαίσιο της ετήσιας έρευνας περί δεοντολογίας, δεν αρκεί, λόγω μη κοινοποιήσεως του συνημμένου ερωτηματολογίου, για να αποδειχθεί η διενέργεια ετήσιας παρακολουθήσεως της εφαρμογής της νέας διαδικασίας. Όσον αφορά τα δεδομένα σχετικά με τις υποβληθείσες αναφορές και τη συνέχεια που δόθηκε σε αυτές για το έτος 2021, όπως αυτά μνημονεύονται στο δικόγραφο της προσφυγής, τα εν λόγω δεδομένα ουδόλως αποδεικνύονται, πέραν της απλής παραπομπής στον ιστότοπο της προσφεύγουσας. Μολονότι μια τέτοια παραπομπή είναι κατ' αρχήν παραδεκτή (βλ. διάταξη της 13ης Δεκεμβρίου 2023, Hamoudi κατά Frontex, T-136/22, μη δημοσιευθείσα, κατά της οποίας εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2023:821, σκέψη 51 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), εντούτοις τα δεδομένα που περιλαμβάνονται στον ιστότοπο της προσφεύγουσας δεν μπορούν να ληφθούν υπόψη εν προκειμένω, διότι δεν προσκομίστηκαν ενώπιον του EU-OSHA, ούτε φυσικά ούτε μέσω παραπομπής στον ιστότοπο, ενώ η προσφεύγουσα φέρει το βάρος αποδείξεως. Εν πάση περιπτώσει, διαπιστώνεται ότι η έκθεση αντικτύπου του 2021, η οποία είναι διαθέσιμη στον ιστότοπο της προσφεύγουσας, περιορίζεται στην αναγραφή του αριθμού των αναφορών που ελήφθησαν το 2021 (18), στη μνεία του ότι αφορούσαν ιδίως την «ακεραιότητα» και του ότι όλες είχαν επιλυθεί κατά την ημερομηνία

της εκθέσεως, χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις, όπερ δεν αποδεικνύει την προβαλλόμενη σημαντική αύξηση του αριθμού των αναφορών, ούτε παρέχει συγκεκριμένες ενδείξεις ως προς τη συνέχεια που δόθηκε στις αναφορές αυτές.

97 Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα δεν έχει προσκομίσει στοιχεία ικανά να ανατρέψουν τη διαπίστωση του EU-OSHA περί ανεπαρκούς αποδείξεως της εφαρμογής και της αποτελεσματικότητας της νέας διαδικασίας υποβολής αναφορών.

– *Σχετικά με τις επιτροπές διαχείρισης και πρόληψης των κινδύνων*

98 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 75 έως 77 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, η προβαλλόμενη ύπαρξη επιτροπής διαχείρισης των κινδύνων και επιτροπής πρόληψης των κινδύνων ουδόλως τεκμηριώνεται, ενώ δεν τεκμηριώνεται ούτε η εμπειρία και η προϋπηρεσία των μελών τους και οι εργασίες που διεξάγονται από τις επιτροπές αυτές.

99 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι το εγχειρίδιο πολιτικών του ομίλου προβλέπει τη σύσταση θέσεως επόπτη κινδύνων, με ορισμένη προϋπηρεσία και εμπειρία, ο οποίος αναφέρεται στη διοίκηση.

100 Συναφώς, αρκεί να διαπιστωθεί ότι από το έγγραφο που προσκόμισε η προσφεύγουσα, λαμβανομένου υπόψη του περιεχομένου του, ήτοι κατευθυντήριες γραμμές οι οποίες, εξάλλου, δεν περιέχουν καμία αναφορά σε επιτροπές διαχείρισης και πρόληψης των κινδύνων, και της ημερομηνίας εκδόσεώς του, κατά τη διάρκεια του έτους 2016, ήτοι κατά τη χρονική περίοδο διαπράξεως της παραβάσεως, δεν αποδεικνύεται ότι οι εν λόγω επιτροπές, σε συνδυασμό με άλλα μέτρα, αποτελούσαν διορθωτικό μηχανισμό ικανό να αποδείξει την αξιοπιστία της προσφεύγουσας.

101 Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η ύπαρξη πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως όσον αφορά την εκ μέρους του EU-OSHA εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των επιτροπών της προσφεύγουσας για τη διαχείριση και την πρόληψη των κινδύνων.

– *Σχετικά με τις διαδικασίες και τις πολιτικές δεοντολογίας*

102 Ο EU-OSHA έκρινε, στις αιτιολογικές σκέψεις 80 έως 87 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, ότι τα στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα δεν αποδείκνυαν ούτε την αποτελεσματική εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας εντός της επιχείρησης, ούτε την αυτοτέλεια της επιτροπής δεοντολογίας, ούτε τα ζητήματα που πράγματι εξετάστηκαν από την εν λόγω επιτροπή ή τα μέτρα που ελήφθησαν από αυτήν σε σχέση με το προσωπικό. Όσον αφορά τις λοιπές πολιτικές που υιοθέτησε η προσφεύγουσα, από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει, κατά τον EU-OSHA, ότι αυτές ακολουθούνται και εφαρμόζονται εντός της επιχείρησης.

103 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι ο κώδικας δεοντολογίας έχει επισήμως εγκριθεί από τον πρόεδρο-διευθύνοντα σύμβουλο του ομίλου και ότι ο εν λόγω κώδικας είναι διαθέσιμος στον ιστότοπό της. Επιπλέον, η προσφεύγουσα προσκόμισε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου επικαιροποιημένο κείμενο του κώδικα δεοντολογίας, καθώς και σειρά ανακοινώσεων που είχαν γίνει στο προσωπικό το 2019 προς υπενθύμιση της σημασίας της συμμόρφωσης με τον κώδικα δεοντολογίας. Η προσφεύγουσα υπενθυμίζει, επίσης, τα καθήκοντα της επιτροπής δεοντολογίας και τη διενέργεια της τελευταίας έρευνας το 2019, εκ των οποίων μπορούν να συναχθούν τα θέματα που εξετάζει η εν λόγω επιτροπή και τα μέτρα που λαμβάνει. Όσον αφορά τα λοιπά

μέτρα που ελήφθησαν, ήτοι το εγχειρίδιο πολιτικών του ομίλου, το εγχειρίδιο συμμόρφωσης και καταπολέμησης της διαφθοράς και την πολιτική συμμόρφωσης, καθώς και τον οδηγό συμμόρφωσης στον τομέα του ανταγωνισμού, η προσφεύγουσα προβάλλει ότι έχουν γνωστοποιηθεί στο προσωπικό της, συμπληρώνοντας τα προσκομισθέντα συναφώς αποδεικτικά στοιχεία, όσον αφορά δε ειδικότερα το εγχειρίδιο πολιτικών του ομίλου προβάλλει έλλειψη αιτιολογίας καθόσον ο διαπιστωθείς ανεπαρκής χαρακτήρας του μέτρου αυτού ουδόλως αιτιολογήθηκε στην προσβαλλόμενη απόφαση.

104 Όσον αφορά τον κώδικα δεοντολογίας, επισημαίνεται ότι τα στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα, τα οποία τεκμηριώνουν την ύπαρξή του, δεν ανατρέπουν τη διαπίστωση του EU-OSHA ότι δεν αποδείχθηκε η αποτελεσματική εφαρμογή του εν λόγω κώδικα, ενώ θα μπορούσαν να είχαν προσκομιστεί τέτοιου είδους αποδείξεις, στηριζόμενες ιδίως στις ενέργειες της επιτροπής δεοντολογίας που συστάθηκε με τον κώδικα δεοντολογίας.

105 Ως προς την επιτροπή δεοντολογίας ειδικότερα, από τα στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα, τα οποία αφορούν κυρίως τους κανόνες που διέπουν την εν λόγω επιτροπή, δεν καθίσταται δυνατό να προσδιοριστούν οι συγκεκριμένες ενέργειές της, ιδίως όσον αφορά τη διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής του κώδικα δεοντολογίας. Είναι αληθές ότι η προσφεύγουσα προσκόμισε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου το οποίο πιστοποιεί ότι η επιτροπή δεοντολογίας κίνησε έρευνας δεοντολογίας ως προς το σύνολο του προσωπικού με σκοπό να αξιολογηθεί η γνώση του κώδικα και να εντοπισθούν σημεία που μπορούσαν να βελτιωθούν. Ωστόσο, πέραν του γεγονότος ότι η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε το συνημμένο στο εν λόγω μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ερωτηματολόγιο (βλ. σκέψη 96 ανωτέρω), γεγονός παραμένει ότι δεν προσκομίστηκε κανένα στοιχείο όσον αφορά τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής και τα μέτρα που ελήφθησαν σε συνέχεια αυτής.

106 Τέλος, όσον αφορά τα εγχειρίδια, τους οδηγούς και τις πολιτικές που υιοθέτησε η προσφεύγουσα με σκοπό την προαγωγή της δεοντολογίας, τα αποδεικτικά για την ύπαρξή τους στοιχεία, όταν όντως προσκομίζονται, ή για τη διάδοσή τους δεν μπορούν να αναιρέσουν τη διαπίστωση του EU-OSHA ότι δεν αποδεικνύεται η πραγματική εφαρμογή τους. Εξάλλου, ο μεγάλος αριθμός εγγράφων που έχουν διανεμηθεί δεν σημαίνει απαραιτήτως ότι ευνοείται μια τέτοια αποτελεσματική εφαρμογή. Όσον αφορά ειδικότερα το εγχειρίδιο πολιτικών του ομίλου, ως προς το οποίο η προσφεύγουσα προβάλλει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει έλλειψη αιτιολογίας, πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο EU-OSHA το έλαβε υπόψη και αποφάνθηκε επ’ αυτού από κοινού με άλλες πολιτικές της επιχειρήσεως στις αιτιολογικές σκέψεις 81 έως 83 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, κρίνοντας ότι η απλή παρουσίασή τους χωρίς περαιτέρω αποδεικτικά στοιχεία ως προς την εφαρμογή τους ήταν ανεπαρκής.

107 Συνεπώς, ο EU-OSHA δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη κατά την εκ μέρους του εκτίμηση της εφαρμογής από την προσφεύγουσα των διαδικασιών και των πολιτικών δεοντολογίας.

– *Σχετικά με την επιμόρφωση των εργαζομένων*

108 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 88 έως 90 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, από τα στοιχεία που προσκόμισε η προσφεύγουσα δεν είναι δυνατό να αξιολογηθεί ο πιθανός συνολικός αντίκτυπος της προσφερόμενης από την ίδια επιμόρφωσης επί της συμπεριφοράς των εργαζομένων της, καθόσον δεν προσκομίζονται αποδεικτικά στοιχεία σε σχέση με το ποσοστό παρουσίας στις επιμορφώσεις, καθώς και με το πώς επέδρασαν οι επιμορφώσεις αυτές στις πραγματικές γνώσεις των εργαζομένων.

109 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι το πρόγραμμα επιμόρφωσης που εφαρμόστηκε πριν από την έρευνα της CNMC, όπως και εκείνο που δημιουργήθηκε ειδικώς κατόπιν της έρευνας αυτής, καταδεικνύουν σαφώς τη βούλησή της να συμμορφωθεί προς τη νομοθεσία, υπογραμμίζοντας, αφενός, το γεγονός ότι υφίσταται εντός της επιχείρησης μια υπηρεσία με αντικείμενο την εσωτερική επιμόρφωση και, αφετέρου, τον υποχρεωτικό χαρακτήρα των σχετικών προγραμμάτων επιμόρφωσης, όπως επιβεβαιώνεται από διάφορα έγγραφα που προσκομίστηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

110 Δεν αμφισβητείται ότι ορισμένα από τα επίμαχα προγράμματα επιμόρφωσης θεσπίστηκαν ειδικώς προς αποτροπή τυχόν επανεμφάνισης της επίμαχης συμπεριφοράς, όπερ αποδεικνύεται εξάλλου από τα έγγραφα που προσκόμισε η προσφεύγουσα, τα οποία αναφέρουν ή επαναλαμβάνουν το περιεχόμενο των εν λόγω επιμορφώσεων.

111 Ωστόσο, με τα συγκεκριμένα έγγραφα δεν προσδιορίζονται οι αποδέκτες των επίμαχων προγραμμάτων επιμόρφωσης ούτε τεκμηριώνεται η αποτελεσματικότητά τους. Ο υποτιθέμενος υποχρεωτικός χαρακτήρας τους συμβάλλει ασφαλώς στην ευρύτερη διάδοση των επίμαχων γνώσεων, πλην όμως αυτό από μόνο του δεν καθιστά δυνατό τον ακριβή προσδιορισμό του ποσοστού συμμετοχής στις επιμορφώσεις και ιδίως του για ποιες κατηγορίες αποδεκτών πρόκειται, ενώ η στόχευση σε συγκεκριμένες κατηγορίες είναι καθοριστική για τη λυσιτέλειά τους, ακόμη δε λιγότερο του βαθμού αφομοίωσης των προσφερόμενων γνώσεων, όπερ θα μπορούσε να τεκμηριωθεί με την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με τη διεξαγωγή δοκιμασιών μετά το πέρας των επιμορφωτικών κύκλων και σχετικά με τα αποτελέσματα των δοκιμασιών αυτών.

112 Κατά συνέπεια, ο EU-OSHA δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι οι επιμορφώσεις που παρέσχε η προσφεύγουσα δεν συνιστούσαν επαρκές διορθωτικό μέτρο.

113 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι ο EU-OSHA δεν υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη κατά την εκ μέρους του εκτίμηση των διορθωτικών μέτρων που έλαβε η προσφεύγουσα, είτε θεωρούμενων μεμονωμένα είτε θεωρούμενων από κοινού και κατά τη χρονολογική σειρά λήψεώς τους, δεδομένης της ανεπάρκειας των αποδεικτικών στοιχείων όσον αφορά την εφαρμογή και την αποτελεσματικότητά τους, η οποία ανεπάρκεια χαρακτηρίζει το σύνολο των μέτρων αυτών.

114 Το συμπέρασμα αυτό δεν αναιρείται από το επιχείρημα το οποίο προβάλλει η προσφεύγουσα με το υπόμνημα απαντήσεως και κατά το οποίο ουδεμία κύρωση έχει επιβληθεί σε βάρος της μετά την έκδοση της αποφάσεως της CNMC που αφορούσε πραγματικά περιστατικά που ανατρέχουν στο 2017, όπερ αποδεικνύει την αξιοπιστία που τη χαρακτηρίζει έκτοτε. Ειδικότερα, το γεγονός ότι δεν έχουν επιβληθεί κυρώσεις από αρχή ανταγωνισμού δεν σημαίνει ότι δεν έχουν διαπραχθεί παραβατικές πράξεις, ούτε, κατά μείζονα λόγο, ότι τα διορθωτικά μέτρα που έχουν ληφθεί είναι αποτελεσματικά.

115 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, με τον οποίο προβάλλεται δυσανάλογος χαρακτήρας της αποφάσεως περί αποκλεισμού

116 Η προσφεύγουσα προβάλλει παράβαση του άρθρου 106, παράγραφοι 3 και 7, στοιχεία α′ και δ′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και του άρθρου 136, παράγραφος 3, στοιχείο α′, του δημοσιονομικού κανονισμού, σε συνδυασμό με την αρχή της αναλογικότητας, και υποστηρίζει ότι η ανάλυση του αναλογικού χαρακτήρα της επιβληθείσας κυρώσεως υπό το πρίσμα των ως άνω διατάξεων πάσχει από πρόδηλη πολλαπλή πλάνη εκτιμήσεως.

117 Όσον αφορά την επιβαρυντική περίσταση που ανάγεται στη σοβαρότητα της περιπτώσεως και στον αντίκτυπο της συμπεριφοράς, η προσφεύγουσα φρονεί ότι εν προκειμένω δεν πρόκειται για μείζονος σοβαρότητας περίπτωση και ότι ο φερόμενος σοβαρός αντίκτυπος της συμπεριφοράς δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Υπογραμμίζει, συναφώς, το γεγονός ότι δεν προκλήθηκε άμεση ζημία στα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, ότι δεν υπήρξε δωροδοκία ή απάτη, ότι η επίμαχη συμπεριφορά είχε περιορισμένη εδαφική έκταση, ότι είχε εμπλακεί μόνον ένας από τους εταίρους της προσφεύγουσας, ότι είχε παρέλθει μεγάλο χρονικό διάστημα από τα γεγονότα και ότι στο πλαίσιο του δημοσιονομικού κανονισμού δεν προβλέπονταν επιβαρυντικές περιστάσεις σε σχέση με τον αντίκτυπο της συμπεριφοράς στον ανταγωνισμό, καθόσον μόνον ο οικονομικός αντίκτυπος είναι κρίσιμος. Κατά την προσφεύγουσα, το να της παρέχεται δυνατότητα συμμετοχής στις διαγωνιστικές διαδικασίες των θεσμικών και λοιπών οργάνων της Ένωσης δεν θα μπορούσε να έχει αντίκτυπο στον προϋπολογισμό της Ένωσης, στον βαθμό που η επίμαχη συμπεριφορά σημειώθηκε σε τομέα που δεν διέπεται από τη νομοθεσία της Ένωσης περί δημοσίων συμβάσεων.

118 Όσον αφορά τον προβαλλόμενο ρόλο της ως υποκινητή της επίμαχης συμπεριφοράς, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, αφενός, ότι ο EU-OSHA υπέπεσε σε σοβαρή πλάνη εκτιμήσεως στο μέτρο που δέχθηκε ότι, κατά την CNMC, η ίδια είχε διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στην παράβαση και, αφετέρου, ότι, εν πάση περιπτώσει, μια τέτοια περίσταση δεν προβλέπεται στον δημοσιονομικό κανονισμό, ο οποίος αναφέρεται μόνον στον εκούσιο χαρακτήρα της συμπεριφοράς και στον βαθμό αμέλειας που επιδείχθηκε, περιστάσεις η συνδρομή των οποίων δεν αποδείχθηκε εν προκειμένω.

119 Στο υπόμνημα απαντήσεως της, η προσφεύγουσα επικρίνει τον EU-OSHA για το γεγονός ότι έχει συμπεριλάβει στο υπόμνημά του αντικρούσεως νέες επιβαρυντικές περιστάσεις οι οποίες δεν είχαν περιληφθεί στην προσβαλλόμενη απόφαση και συνάγει εξ αυτού ότι οι σχετικές αιτιάσεις προβάλλονται απαραδέκτως.

120 Τέλος, η προσφεύγουσα επαναλαμβάνει ότι, δεδομένων των διορθωτικών μέτρων που έχει λάβει, τα οποία καθιστούν ελάχιστα πιθανή την επανεμφάνιση της επίμαχης συμπεριφοράς, η κύρωση του αποκλεισμού είναι δυσανάλογη.

121 Κατά το άρθρο 106, παράγραφος 3, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού, και κατά το άρθρο 136, παράγραφος 3, στοιχείο α′, του δημοσιονομικού κανονισμού, οι αποφάσεις του διατάκτη λαμβάνονται με τρόπο ώστε να συνάδουν με την αρχή της αναλογικότητας, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τη σοβαρότητα της περιπτώσεως, συμπεριλαμβανομένου του αντίκτυπου στα οικονομικά συμφέροντα και την εικόνα της Ένωσης, τον χρόνο που έχει παρέλθει από την επίμαχη συμπεριφορά, τη διάρκεια και την επανάληψη της συμπεριφοράς, τον εκούσιο χαρακτήρα της συμπεριφοράς ή τον βαθμό αμέλειας που επιδείχθηκε και κάθε άλλη ελαφρυντική περίσταση, όπως ο βαθμός συνεργασίας του ενεχόμενου προσώπου ή οντότητας με την οικεία αρμόδια αρχή και η συμβολή του εν λόγω προσώπου ή οντότητας στην έρευνα. Ομοίως, το άρθρο

106, παράγραφος 7, στοιχείο γ′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και, στη συνέχεια, το άρθρο 136, παράγραφος 6, στοιχείο γ′, του δημοσιονομικού κανονισμού ορίζουν ότι δεν αποκλείεται πρόσωπο ή οντότητα όταν ένας τέτοιος αποκλεισμός είναι δυσανάλογος. Επιπλέον, κατά το άρθρο 106, παράγραφος 14, στοιχείο γ′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και εν συνεχεία κατά το άρθρο 139, παράγραφος 1, στοιχείο β′, σημείο ii, του δημοσιονομικού κανονισμού, η διάρκεια του αποκλεισμού δεν υπερβαίνει τα τρία έτη για τις περιπτώσεις που ο αποκλεισμός αυτός στηρίζεται, όπως εν προκειμένω, αντιστοίχως, στο άρθρο 106, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού ή στο άρθρο 136, παράγραφος 1, στοιχείο γ′, του δημοσιονομικού κανονισμού, και δεν υπάρχει οριστική δικαστική ή διοικητική απόφαση.

122 Εξάλλου, από πάγια νομολογία στον τομέα του δικαίου των κυρώσεων προκύπτει ότι, βάσει της αρχής της αναλογικότητας, οι πράξεις των θεσμικών οργάνων δεν πρέπει να υπερβαίνουν τα όρια του κατάλληλου και αναγκαίου μέτρου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Η σοβαρότητα των παραβάσεων πρέπει να αποδεικνύεται βάσει διαφόρων στοιχείων και δεν πρέπει να προσδίδεται σε κανένα από τα στοιχεία αυτά δυσανάλογη σημασία σε σχέση προς τα άλλα στοιχεία εκτιμήσεως. Η αρχή της αναλογικότητας συνεπάγεται, στο πλαίσιο αυτό, ότι η κύρωση καθορίζεται κατ’ αναλογίαν προς τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για να εκτιμηθεί η σοβαρότητα της παραβάσεως και ότι τα στοιχεία αυτά εφαρμόζονται κατά τρόπο συνεπή και αντικειμενικώς δικαιολογημένο (απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2022, Companhia de Seguros Índico κατά Επιτροπής, T-672/19, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:64, σκέψη 80· πρβλ. επίσης κατ’ αναλογίαν, απόφαση της 17ης Μαΐου 2011, Arkema France κατά Επιτροπής, T-343/08, EU:T:2011:218, σκέψη 63 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

123 Στο πλαίσιο της εκτιμήσεώς του όσον αφορά την αναλογικότητα τυχόν αποκλεισμού, ο EU-OSHA έκρινε ότι έπρεπε να λάβει υπόψη την κρίση της CNMC ως προς τη συμμετοχή της προσφεύγουσας σε σύμπραξη, η οποία συνιστά σοβαρή παράβαση των εθνικών και ενωσιακών κανόνων ανταγωνισμού (αιτιολογική σκέψη 99 της προσβαλλόμενης αποφάσεως) και, μολονότι δέχθηκε ότι δεν προκλήθηκε άμεση ζημία στα οικονομικά συμφερόντα της Ένωσης, έκρινε ότι η εν λόγω παράβαση συνιστά μορφή σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος που ενέχει επίσης κινδύνους για τον προϋπολογισμό της Ένωσης (αιτιολογική σκέψη 101 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Ο EU-OSHA κατέληξε βάσει των ανωτέρω στο συμπέρασμα ότι ο αποκλεισμός της προσφεύγουσας δεν ήταν εν προκειμένω δυσανάλογος.

124 Όσον αφορά τη διάρκεια του αποκλεισμού, ο EU-OSHA επέβαλε διετή αποκλεισμό, δηλαδή βραχύτερο από τη μέγιστη διάρκεια των τριών ετών, στηριζόμενος στις εξής τρεις επιβαρυντικές περιστάσεις, ήτοι στη μακρά διάρκεια της επίμαχης συμπεριφοράς (99 μήνες), στον αντίκτυπο της συμπεριφοράς αυτής (περισσότερες από 80 συμβάσεις που επηρεάζονται, η δε προσφεύγουσα κατέχει το υψηλότερο ποσοστό καλύψεως στο οικείο δίκτυο) και στον πρωταγωνιστικό ρόλο της προσφεύγουσας, ενώ έλαβε επίσης υπόψη και το χρονικό διάστημα που είχε παρέλθει από την επίμαχη συμπεριφορά (άνω των πέντε ετών), το γεγονός ότι δεν προκλήθηκε άμεση ζημία στα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης και ότι ελήφθησαν διορθωτικά μέτρα προς τη σωστή κατεύθυνση, έστω και αν δεν κρίνονται επαρκή για να αποδείξουν την αξιοπιστία της προσφεύγουσας (αιτιολογικές σκέψεις 113 έως 115 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

125 Εν προκειμένω, η επιχειρηματολογία με την οποία η προσφεύγουσα αμφισβητεί τον αναλογικό χαρακτήρα της αποφάσεως περί διετούς αποκλεισμού υπό το πρίσμα των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι καλεί το Γενικό Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του, να αποφανθεί επί της αναλογικότητας της

κυρώσεως του αποκλεισμού και της διάρκειάς της λαμβάνοντας υπόψη τις προβαλλόμενες περιστάσεις (πρβλ. απόφαση της 29ης Ιουνίου 2022, LA International Cooperation κατά Επιτροπής, T-609/20, EU:T:2022:407, σκέψη 158). Ειδικότερα, υπό το πρίσμα και του επικουρικού αιτήματος με το οποίο η προσφεύγουσα ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο να αντικαταστήσει το μέτρο αποκλεισμού με χρηματική ποινή, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως πρέπει να νοηθεί ως αίτημα προς το Γενικό Δικαστήριο, εφόσον αυτό κρίνει ότι η κύρωση του αποκλεισμού είναι δυσανάλογη, να προβεί στην αντικατάσταση του αποκλεισμού με λιγότερο επαχθές μέτρο, όπερ επιβεβαίωσε και η προσφεύγουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση απαντώντας σε ερώτηση του Γενικού Δικαστηρίου.

126 Είναι αληθές ότι η άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας δεν ισοδυναμεί με αυτεπάγγελτο έλεγχο και ότι η διαδικασία διεξάγεται κατ' αντιμωλίαν. Ως εκ τούτου, η πλήρης δικαιοδοσία δεν συνεπάγεται ότι το Γενικό Δικαστήριο οφείλει αυτεπαγγέλτως να προβεί εξαρχής σε πλήρη εξέταση της δικογραφίας, ανεξαρτήτως των αιτιάσεων του προσφεύγοντος (πρβλ. απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2018, Pro NGO! κατά Επιτροπής, T-454/17, EU:T:2018:755, σκέψη 83· βλ. επίσης, κατ' αναλογίαν, απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Duravit κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-609/13 P, EU:C:2017:46, σκέψεις 32, 33 και 36). Εντούτοις, προς εκπλήρωση των επιταγών ενός ελέγχου πλήρους δικαιοδοσίας υπό την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη όσον αφορά τις κυρώσεις, ο δικαστής της Ένωσης υποχρεούται να εξετάζει κάθε νομική ή πραγματική αιτίαση με την οποία προβάλλεται ότι η κύρωση δεν ήταν κατάλληλη υπό το πρίσμα της σοβαρότητας και της διάρκειας της παράνομης συμπεριφοράς (βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 26ης Σεπτεμβρίου 2018, Infineon Technologies κατά Επιτροπής, C-99/17 P, EU:C:2018:773, σκέψη 195 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Βάλλοντας δε κατά της αναλογικότητας του αποκλεισμού της, η προσφεύγουσα βάλλει κατά αυτής ακριβώς της καταλληλότητας εν προκειμένω.

127 Επομένως, ο υπό κρίση λόγος ακυρώσεως, ο οποίος αφορά την κύρωση που επιβλήθηκε εν προκειμένω σε βάρος της προσφεύγουσας, καθώς και το σύνολο των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν προς στήριξή του σε σχέση με την εκτίμηση των επιβαρυντικών και ελαφρυντικών περιστάσεων που ελήφθησαν υπόψη, πρέπει να εξεταστεί από το Γενικό δικαστήριο κατ' ενάσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του σύμφωνα με το άρθρο 143, παράγραφος 9, του δημοσιονομικού κανονισμού (βλ. επίσης σκέψεις 52 έως 54 ανωτέρω).

128 Συνάγεται επίσης ότι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει ο EU-OSHA, το Γενικό Δικαστήριο έχει την εξουσία, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του, να μεταρρυθμίσει την προσβαλλόμενη πράξη, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις πραγματικές περιστάσεις, προκειμένου, επί παραδείγματι, να μεταβάλει τη χρονική διάρκεια του αποκλεισμού (απόφαση της 29ης Ιουνίου 2022, LA International Cooperation κατά Επιτροπής, T-609/20, EU:T:2022:407, σκέψη 157) και δεν μπορεί να προβεί μόνο σε άσκηση περιορισμένου ελέγχου επί της εκτιμήσεως των επίμαχων επιβαρυντικών και ελαφρυντικών περιστάσεων.

129 Όσον αφορά, πρώτον, την επιβαρυντική περίσταση που ανάγεται στη σοβαρότητα της περιπτώσεως, πρέπει κατ' αρχάς να διαπιστωθεί ότι από τη χρήση στις εφαρμοστέες διατάξεις του όρου «συμπεριλαμβανομένου» πριν από τη μνεία στον «αντίκτυπο στα οικονομικά συμφέροντα και την εικόνα της Ένωσης» (βλ. σκέψη 121 ανωτέρω) προκύπτει ότι ο εν λόγω αντίκτυπος δεν είναι ο μόνος που μπορεί να ληφθεί υπόψη κατά την εκτίμηση της συγκεκριμένης επιβαρυντικής περιστάσεως. Ως εκ τούτου, μπορεί επίσης να ληφθεί υπόψη και η σοβαρότητα της επίμαχης συμπεριφοράς (πρβλ. αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 2022, LA International Cooperation κατά Επιτροπής, T-609/20, EU:T:2022:407, σκέψη 159, και της 21ης Δεκεμβρίου 2022, Vialto

Consulting κατά Επιτροπής, T-537/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:852, σκέψη 160), όπως άλλωστε συνέβη στην περίπτωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως (αιτιολογικές σκέψεις 99 και 101).

130 Εν συνεχεία, πρέπει να κριθεί ότι η συμπεριφορά της προσφεύγουσας μπορεί να χαρακτηριστεί ως σοβαρή. Συγκεκριμένα, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί ότι η CNMC, η οποία εξέδωσε την απόφαση στην οποία βασίστηκε ο επίδικος αποκλεισμός, χαρακτήρισε την παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού στην οποία συμμετείχε η προσφεύγουσα ως «σοβαρή». Η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί επίσης ότι η συμπεριφορά της μπορούσε, χωρίς τα διορθωτικά μέτρα, να συνιστά «σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα» κατά την έννοια των εφαρμοστέων εν προκειμένω διατάξεων. Ομολογουμένως, όπως εύστοχα επισημαίνει η προσφεύγουσα, τα εν λόγω χαρακτηριστικά δεν αρκούν προς στοιχειοθέτηση της «σοβαρότητας της περιπτώσεως», ειδάλλως κάθε σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι τιμωρείται κατά τρόπο σύμφωνο προς την αρχή της αναλογικότητας με την επιβολή αποκλεισμού. Εντούτοις, εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την προσβαλλόμενη απόφαση και χωρίς τα επίμαχα στοιχεία να αμφισβητούνται από την προσφεύγουσα, η σοβαρότητα αυτή τεκμηριώνεται από τον μεγάλο αριθμό των συμβάσεων που επηρεάζονταν από την παράβαση (80) και από το γεγονός ότι η προσφεύγουσα κατείχε το υψηλότερο ποσοστό καλύψεως στο οικείο δίκτυο [αιτιολογική σκέψη 112, στοιχεία b) και c) της προσβαλλόμενης αποφάσεως]. Συναφώς, είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι τα άμεσα ευθυνόμενα πρόσωπα έπαυσαν έκτοτε να ασκούν τα καθήκοντά τους εντός της προσφεύγουσας, εφόσον με την παύση αυτή, η οποία είναι μεταγενέστερη του τερματισμού της παραβατικής συμπεριφοράς και της οποίας η σχέση με την εν λόγω συμπεριφορά δεν αποδεικνύεται, δεν αναιρείται ούτε η επίμαχη συμπεριφορά ούτε η σοβαρότητά της. Το ίδιο ισχύει και για το χρονικό διάστημα που έχει παρέλθει από τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, το οποίο επίσης επικαλείται η προσφεύγουσα και το οποίο, μολονότι μπορεί μεν να ληφθεί υπόψη (βλ. σκέψη 139 κατωτέρω), δεν επηρεάζει εντούτοις την εγγενή σοβαρότητα της συμπεριφοράς. Όσον αφορά το ότι δεν συντρέχει περίπτωση δωροδοκίας ή απάτης, από το γεγονός αυτό από μόνο του δεν μπορεί να συναχθεί ότι όλες οι άλλες συμπεριφορές, αν και λιγότερο σοβαρές, δεν έχουν τη σοβαρότητα που απαιτείται για να δικαιολογηθεί η επιβολή του μέτρου του αποκλεισμού.

131 Τέλος, διαπιστώνεται ότι η μη πρόκληση άμεσης ζημίας στα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα, έχει επίσης ληφθεί υπόψη από τον EU-OSHA (αιτιολογικές σκέψεις 101 και 113 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Εντούτοις, στον βαθμό που η επίμαχη συμπεριφορά συνιστά σοβαρό επαγγελματικό παράπτωμα, ενέχει κινδύνους για τον προϋπολογισμό της Ένωσης, διότι θα μπορούσε να επαναληφθεί στο πλαίσιο μελλοντικών διαγωνισμών της Ένωσης σε περίπτωση που η προσφεύγουσα επέλεγε να συμμετάσχει σε αυτούς (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 101 και 107 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Ειδικότερα, από τις εφαρμοστέες εν προκειμένω διατάξεις προκύπτει ότι σκοπός τους είναι να αποτρέψουν τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων της Ένωσης με αναξιόπιστους οικονομικούς φορείς, μεταξύ άλλων επειδή έχουν παραβιάσει τη νομοθεσία περί ανταγωνισμού (βλ. σκέψεις 21 έως 24 και 71 ανωτέρω). Εξ αυτού έπεται, εξάλλου, ότι η περιορισμένη εδαφική έκταση της επίμαχης συμπεριφοράς είναι άνευ σημασίας εν προκειμένω, λαμβανομένης ιδίως υπόψη της εγγενούς σοβαρότητάς της.

132 Όσον αφορά, δεύτερον, τον υποτιθέμενο ρόλο της ως υποκινητή, η προσφεύγουσα ερμηνεύει εσφαλμένως την απόφαση της CNMC. Συγκεκριμένα, από τα χωρία της αποφάσεως αυτής που αφορούν τον προσδιορισμό της κυρώσεως (σ. 271 και 272) προκύπτει ότι η CNMC είχε λάβει υπόψη, αφενός, τις περιστάσεις που προβλέπονται στο άρθρο 64, παράγραφος 1, του Ley 15/2007 de defensa de la competencia (νόμου 15/2007 για την προστασία του ανταγωνισμού),

της 3ης Ιουλίου 2007 (BOE αριθ. 159, της 4ης Ιουλίου 2007, σ. 28848), σχετικά με τη διάρκεια της παραβάσεως, τον αριθμό των επηρεαζόμενων διαγωνισμών καθώς και τον κύκλο εργασιών στην επηρεαζόμενη από την παράβαση αγορά, αφετέρου δε, επιπροσθέτως, την επιβαρυντική περίσταση που προβλέπεται στο άρθρο 64, παράγραφος 2, στοιχείο b, του ίδιου νόμου, σχετικά με τη θέση του υπευθύνου ή του υποκινητή της παραβάσεως. Επομένως, ο ιδιαίτερος ρόλος που διαδραμάτισε η προσφεύγουσα στην παράβαση, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, είχε όντως αναγνωριστεί από τη CNMC. Εξάλλου, ένας τέτοιος ρόλος αρκεί για να στοιχειοθετηθεί τουλάχιστον ορισμένος βαθμός αμέλειας, η συνδρομή της οποίας μνημονεύεται ρητώς στις εφαρμοστέες διατάξεις ως μία από τις επιβαρυντικές περιστάσεις (βλ. σκέψη 121 ανωτέρω).

133 Όσον αφορά, τρίτον, την ελαφρυντική περίσταση την οποία συνιστούν τα διορθωτικά μέτρα που έλαβε η προσφεύγουσα, πρέπει να διευκρινιστεί κατ' αρχάς ότι τα εν λόγω διορθωτικά μέτρα, τα οποία κρίθηκαν ως ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, ελήφθησαν μεν υπόψη από τον EU-OSHA εν προκειμένω, όχι όμως για να συναχθεί από αυτά ότι η προσφεύγουσα ήταν επαρκώς αξιόπιστη ώστε να μην αποκλειστεί (βλ. δεύτερο λόγο ακυρώσεως· βλ., επίσης, αιτιολογικές σκέψεις 102 και 103 της προσβαλλόμενης αποφάσεως), αλλά για να περιοριστεί η χρονική διάρκεια του αποκλεισμού βάσει του άρθρου 106, παράγραφος 3, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και, στη συνέχεια, του άρθρου 136, παράγραφος 3, του δημοσιονομικού κανονισμού (αιτιολογικές σκέψεις 114 και 115 της προσβαλλόμενης αποφάσεως). Εν προκειμένω, επομένως, τα διορθωτικά μέτρα που έλαβε η προσφεύγουσα θα εξετασθούν κατά το μέτρο που συμβάλλουν όχι στη στοιχειοθέτηση της παράνομης συμπεριφοράς, αλλά στον προσδιορισμό της σχετικής κυρώσεως, δικαιολογώντας ως εκ τούτου την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του. Κατά συνέπεια, μολονότι προβάλλονται τα ίδια διορθωτικά μέτρα, αυτά ελήφθησαν υπόψη από τον EU-OSHA στην ανάλυσή του για διαφορετικούς σκοπούς και επιπλέον επί τη βάσει διαφορετικών διατάξεων, αφενός, για την εξακρίβωση της ύπαρξης συμπεριφοράς που να δικαιολογεί τον αποκλεισμό (άρθρο 106, παράγραφος 7, στοιχείο γ', του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και άρθρο 136, παράγραφος 6, στοιχείο α', του δημοσιονομικού κανονισμού) και, αφετέρου, για τον προσδιορισμό της χρονικής διάρκειας του αποκλεισμού (άρθρο 106, παράγραφος 3, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού και άρθρο 136, παράγραφος 3, του δημοσιονομικού κανονισμού) (πρβλ. απόφαση της 20ής Μαρτίου 2024, Westpole Belgium κατά Κοινοβουλίου, T-640/22, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2024:188, σκέψεις 83 έως 86), όπερ συνεπάγεται επίσης και διαφορετική αξιολόγηση των δύο αυτών εκτιμήσεων από το Γενικό Δικαστήριο.

134 Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο, ασκώντας εν προκειμένω την πλήρη δικαιοδοσία του, έχει την εξουσία να λάβει υπόψη αποδεικτικά στοιχεία τα οποία προσκομίσθηκαν για πρώτη φορά στο πλαίσιο της παρούσας δίκης και δεν είχαν προσκομιστεί προηγουμένως ενώπιον του EU-OSHA (πρβλ., κατ' αναλογίαν, αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2000, Stora Kopparbergs Bergslags κατά Επιτροπής, C-286/98 P, EU:C:2000:630, σκέψη 57, και της 12ης Ιουλίου 2011, Fuji Electric κατά Επιτροπής, T-132/07, EU:T:2011:344, σκέψεις 209 και 210), υπό την επιφύλαξη, ωστόσο, της τηρήσεως των περί παραδεκτού κανόνων του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.

135 Συνεπώς, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 85 του Κανονισμού Διαδικασίας, πρέπει να απορριφθούν ως απαράδεκτα τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν με το υπόμνημα απαντήσεως. Συγκεκριμένα, όλα αυτά τα αποδεικτικά στοιχεία θα μπορούσαν να είχαν προσκομισθεί νωρίτερα, είτε διότι φέρουν ημερομηνία προγενέστερη της ημερομηνίας του δικογράφου της προσφυγής (παραρτήματα C.1 και C.3), είτε διότι, ενώ φέρουν μεταγενέστερη της προσφυγής ημερομηνία, παραθέτουν ετήσια έκθεση και ετήσια δήλωση (παραρτήματα C.2 και C.4) για τις οποίες θα μπορούσε να είχε προσκομιστεί η αντίστοιχη εκδοχή τους των προηγουμένων ετών,

είτε διότι αποτελούν στιγμιότυπο οθόνης το οποίο θα μπορούσε να είχε ληφθεί νωρίτερα (παράρτημα C.5). Επιπλέον, δεδομένου ότι ο EU-OSHA προσήψε στην προσφεύγουσα, ήδη με την προσβαλλόμενη απόφαση, ότι δεν απέδειξε επαρκώς την εφαρμογή των προβαλλόμενων διορθωτικών μέτρων, εφαρμογή την οποία σκοπούν να αποδείξουν τα αποδεικτικά στοιχεία, τα συγκεκριμένα αποδεικτικά στοιχεία δεν συνιστούν ανταπόδειξη, η οποία προβάλλεται παραδεκτώς ακόμη και κατά το στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως (βλ. απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2020, HeidelbergCement και Schwenk Zement κατά Επιτροπής, T-380/17, EU:T:2020:471, σκέψεις 161 και 162, μη δημοσιευθείσες, και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

136 Αντιθέτως, για τους λόγους που εκτίθενται στη σκέψη 134 ανωτέρω, πρέπει να κριθεί ότι παραδεκτώς προβάλλονται τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίσθηκαν για πρώτη φορά στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, σε παράρτημα του δικογράφου της προσφυγής, χωρίς να έχουν προηγουμένως προσκομιστεί ενώπιον του EU-OSHA.

137 Πάντως, από την εξέταση των εν λόγω αποδεικτικών στοιχείων προκύπτει ότι τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν δεδομένα τα οποία είχαν ήδη αποδειχθεί με αποδεικτικά στοιχεία που είχαν προηγουμένως προσκομιστεί ενώπιον του EU-OSHA (παράρτημα A.31, σχετικά με την παύση του ευθυνόμενου εταίρου από τα καθήκοντά του), ότι αφορούν νέα διορθωτικά μέτρα (διενέργεια τυχαίων εσωτερικών ελέγχων και σύσταση θέσεως καθηκόντων «ειδικού συμβούλου για τους κινδύνους» που αποδεικνύονται από τα παραρτήματα A.32 έως A.34) και αποδεικνύουν ακόμη και την ύπαρξη ορισμένων μέτρων ή μάλιστα και την έναρξη εφαρμογής ορισμένων από αυτά (παραρτήματα A.35 έως A.48, σχετικά με την επικαιροποίηση του προγράμματος συμμόρφωσης, τις διαδικασίες και πολιτικές δεοντολογίας καθώς και την επιμόρφωση των εργαζομένων).

138 Εξ αυτού μπορεί να συναχθεί, όπως διαπίστωσε και ο EU-OSHA, ότι τα διορθωτικά μέτρα που έλαβε η προσφεύγουσα κινούνται στη σωστή κατεύθυνση. Εντούτοις, τυχόν μείωση της κυρώσεως, εν προκειμένω της χρονικής διάρκειας του αποκλεισμού, επί τη βάσει αυτού του είδους των διορθωτικών μέτρων πρέπει να γίνεται με μεγάλη επιφυλακτικότητα, ώστε να μην εκλαμβάνεται ως παρότρυνση για τη διάπραξη σοβαρών επαγγελματικών παραπτωμάτων βάσει εικασιών περί ενδεχόμενης μειώσεως της κυρώσεως λόγω μεταγενέστερης μεταβολής της συμπεριφοράς του οικείου προσώπου ή οντότητας (πρβλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 18ης Ιουλίου 2005, Scandinavian Airlines System κατά Επιτροπής, T-241/01, EU:T:2005:296, σκέψη 228.

139 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω διαπιστώσεων και περιστάσεων, καθώς και της μη αμφισβητούμενης επιβαρυντικής περιστάσεως της διάρκειας της επίμαχης συμπεριφοράς και της επίσης μη αμφισβητουμένης ελαφρυντικής περιστάσεως του χρόνου που παρήλθε από την επίμαχη συμπεριφορά, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το μέτρο του διετούς αποκλεισμού που επέβαλε ο EU-OSHA και το οποίο έχει διάρκεια μικρότερη της μέγιστης διάρκειας των τριών ετών που προβλέπουν οι σχετικές διατάξεις του δημοσιονομικού κανονισμού συνιστά αναλογική κύρωση προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο αναξιόπιστες οντότητες να αναλαμβάνουν δημόσιες συμβάσεις της Ένωσης και να διαφυλαχθούν τα οικονομικά της Ένωσης.

140 Κατά συνέπεια, ο τρίτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τέταρτου λόγου ακυρώσεως, σχετικά με τη δημοσίευση του αποκλεισμού

141 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ο EU-OSHA, αποφασίζοντας να δημοσιεύσει την κύρωση του αποκλεισμού, παρέβη την υποχρέωσή του αιτιολογήσεως, υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως και παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας.

142 Κατά την προσφεύγουσα, πρώτον, η αιτιολόγηση της δημοσιεύσεως του αποκλεισμού είναι στερεότυπη και, ως εκ τούτου, δεν πληροί τις επιταγές του δημοσιονομικού κανονισμού, ο οποίος απαιτεί αιτιολόγηση σχετικά με την αναγκαιότητα της δημοσιεύσεως υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως και σχετικά με το αποτρεπτικό αποτέλεσμα της δημοσιεύσεως.

143 Δεύτερον, η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η δημοσίευση που αποφασίστηκε εν προκειμένω είναι προδήλως αβάσιμη υπό το πρίσμα των κριτηρίων του άρθρου 140 του δημοσιονομικού κανονισμού, το οποίο προβλέπει δημοσίευση όταν υπάρχει ανάγκη ενίσχυσης του αποτρεπτικού αποτελέσματος του αποκλεισμού, αποκλείει δε τη δημοσίευση αυτή σε περίπτωση που θα προκαλούσε δυσανάλογα μεγάλη ζημία στον οικείο οικονομικό φορέα. Συναφώς, η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι δεν προκλήθηκε άμεση ζημία στα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, ότι έχουν υπάρξει πολυάριθμες περιπτώσεις αποκλεισμού που ήταν πολύ πιο επιλήψιμες από εκείνη στην οποία βασίστηκε ο αποκλεισμός της, ότι το εδαφικό πεδίο εφαρμογής των επίμαχων πράξεων ήταν περιορισμένο, ότι έχουν ληφθεί διορθωτικά μέτρα προς τη σωστή κατεύθυνση, ότι η συμπεριφορά έχει παύσει πριν από πέντε και πλέον έτη και ότι ο κίνδυνος επανεμφάνισης της επίμαχης συμπεριφοράς είναι ιδιαιτέρως χαμηλός, λαμβανομένης υπόψη, μεταξύ άλλων, της τροποποιήσεως της ισπανικής νομοθεσίας και του γεγονότος ότι ο ευθυνόμενος για την επίμαχη συμπεριφορά εταίρος έχει παυθεί από τα καθήκοντά του. Επιπλέον, η προσφεύγουσα αμφισβητεί την απεριόριστη διακριτική ευχέρεια του EU-OSHA όσον αφορά τη δημοσίευση, δεδομένης της ανάγκης τηρήσεως των ορίων που ρητώς καθορίζονται στο άρθρο 140 του δημοσιονομικού κανονισμού.

144 Τρίτον, η δημοσίευση είναι κατά την προσφεύγουσα εντελώς δυσανάλογη, λαμβανομένων υπόψη της συνδρομής μίας μόνον επιβαρυντικής περιστάσεως και της ανεπανόρθωτης προσβολής που προκαλεί η δημοσίευση στη φήμη τόσο της προσφεύγουσας όσο και όλων των οντοτήτων που δραστηριοποιούνται υπό το σήμα του ομίλου. Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι η δημοσίευση της αποφάσεως της CNMC στον ιστότοπό της και στον ισπανικό Τύπο επιβεβαιώνει ότι η δημοσίευση της προσβαλλόμενης αποφάσεως είναι περιττή.

145 Πρέπει να διευκρινιστεί ότι εφαρμοστέα εν προκειμένω διάταξη, δεδομένης της ημερομηνίας δημοσιεύσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως, είναι το άρθρο 140 του δημοσιονομικού κανονισμού, το οποίο είναι παρόμοιο με το άρθρο 106, παράγραφος 16, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού, έχει δε ως εξής:

«Δημοσίευση αποκλεισμού και χρηματικών ποινών

1. Με στόχο, εφόσον απαιτείται, την ενίσχυση του αποτρεπτικού αποτελέσματος του αποκλεισμού και/ή της επιβολής χρηματικής ποινής, η Επιτροπή δημοσιεύει στον δικτυακό τόπο της, με την επιφύλαξη της απόφασης του αρμόδιου διατάκτη, τις ακόλουθες πληροφορίες όσον αφορά τον αποκλεισμό και, κατά περίπτωση, την επιβολή χρηματικής ποινής στις περιπτώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 136, παράγραφος 1, στοιχεία γ′ έως η′:

α) το όνομα/επωνυμία του εμπλεκόμενου προσώπου ή οντότητας που αναφέρεται στο άρθρο 135, παράγραφος 2·

β) την περίπτωση αποκλεισμού·

γ) τη διάρκεια του αποκλεισμού και/ή το ποσόν της χρηματικής ποινής.

Στις περιπτώσεις όπου η απόφαση σχετικά με τον αποκλεισμό και/ή τη χρηματική ποινή λαμβάνεται βάσει προκαταρκτικού νομικού χαρακτηρισμού, όπως αναφέρεται στο άρθρο 136, παράγραφος 2, η δημοσίευση αναφέρει ότι δεν υπάρχει οριστική δικαστική ή, κατά περίπτωση, διοικητική απόφαση. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι πληροφορίες σχετικά με τυχόν προσφυγές, το καθεστώς τους και την έκβασή τους, καθώς και οιαδήποτε αναθεωρημένη απόφαση του αρμόδιου διατάκτη, δημοσιεύονται χωρίς καθυστέρηση. Όταν έχει επιβληθεί χρηματική ποινή, η δημοσίευση αναφέρει επίσης εάν το ποσόν της χρηματικής ποινής έχει ήδη καταβληθεί.

Η απόφαση δημοσίευσης των πληροφοριών λαμβάνεται από τον αρμόδιο διατάκτη είτε μετά τη σχετική οριστική δικαστική ή, κατά περίπτωση, διοικητική απόφαση, είτε μετά τη σύσταση της επιτροπής […], ανάλογα με την περίπτωση. Η εν λόγω απόφαση αρχίζει να ισχύει μετά την παρέλευση τριμήνου από την κοινοποίησή της στο πρόσωπο ή στην οντότητα που αναφέρεται στο άρθρο 135, παράγραφος 2.

Οι δημοσιευμένες πληροφορίες αφαιρούνται μόλις λήξει ο αποκλεισμός. Στην περίπτωση χρηματικής ποινής, η δημοσίευση αφαιρείται μετά την παρέλευση εξαμήνου από την καταβολή της εν λόγω ποινής.

[…]

2. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου δεν δημοσιεύονται στις ακόλουθες περιπτώσεις:

[…]

β) εάν η δημοσίευση θα προκαλούσε δυσανάλογα μεγάλη ζημία στο εμπλεκόμενο πρόσωπο ή στην οντότητα που αναφέρεται στο άρθρο 135, παράγραφος 2, ή θα ήταν κατ' άλλον τρόπο δυσανάλογη βάσει των κριτηρίων αναλογικότητας του άρθρου 136, παράγραφος 3, και έχοντας υπόψη το ποσό της χρηματικής ποινής·

[…]».

146 Εν προκειμένω, ο EU-OSHA αποφάσισε, στο άρθρο 4 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, να δημοσιευθεί στον ιστότοπο της Επιτροπής ο αποκλεισμός που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα καθ' όλη τη διάρκεια του εν λόγω αποκλεισμού. Έκρινε δε ότι η συμπεριφορά της προσφεύγουσας που αποτέλεσε την αιτία για τον αποκλεισμό της ήταν «ιδιαιτέρως επιζήμια και επιλήψιμη», δεδομένου ότι η προσφεύγουσα «επέδειξε σοβαρή περιφρόνηση των κανόνων που διέπουν τη λειτουργία της αγοράς, λόγω της έντονης και διαρκούς συμμετοχής της σε αθέμιτες πρακτικές που αποσκοπούσαν στον περιορισμό και στη νόθευση του ανταγωνισμού». Επισήμανε, εξάλλου, ότι η δημοσίευση του αποκλεισμού αποσκοπούσε στο να ενισχυθεί το αποτρεπτικό του αποτέλεσμα (αιτιολογικές σκέψεις 119 έως 121 της προσβαλλόμενης αποφάσεως).

147 Πρέπει εκ προοιμίου να θεωρηθεί ότι η απόφαση περί δημοσιεύσεως του αποκλεισμού της προσφεύγουσας είναι επαρκώς αιτιολογημένη.

148 Συγκεκριμένα, από τις αιτιολογικές σκέψεις 119 έως 121 της προσβαλλόμενης αποφάσεως προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του EU-OSHA, η οποία βασίστηκε στη σοβαρότητα της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας και στον επιδιωκόμενο σκοπό της ενισχύσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος του αποκλεισμού (βλ. σκέψη 146 ανωτέρω), κατά τρόπον ώστε να παρέχεται, σύμφωνα με πάγια νομολογία, η δυνατότητα, αφενός, στην προσφεύγουσα να γνωρίζει τους δικαιολογητικούς λόγους του ληφθέντος μέτρου και, αφετέρου, στο Γενικό Δικαστήριο να ασκήσει τον έλεγχό του (πρβλ. απόφαση της 1ης Ιουλίου 2008, Chronopost και La Poste κατά UFEX κ.λπ., C-341/06 P και C-342/06 P, EU:C:2008:375, σκέψη 88 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Περαιτέρω, δεδομένου του συγκεκριμένου προσδιορισμού της ιδιαίτερης σοβαρότητας της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας, σε συνδυασμό ιδίως με τις αιτιολογικές σκέψεις 40 έως 44 της προσβαλλόμενης αποφάσεως, στις οποίες επεξηγείται ο χαρακτηρισμός των επίμαχων εν προκειμένω πράξεων ως σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος, η εν λόγω αιτιολογία δεν μπορεί να θεωρηθεί στερεότυπη. Το ίδιο ισχύει και για τη μνεία, χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση, της ανάγκης ενισχύσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος του αποκλεισμού, καθόσον η ανάγκη αυτή είναι σύμφυτη με την ιδιαίτερη σοβαρότητα της διαπραχθείσας παραβάσεως (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2022, Vialto Consulting κατά Επιτροπής, T-537/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:852, σκέψη 160).

149 Όσον αφορά τη νομιμότητα της δημοσιεύσεως, πρέπει, εκ προοιμίου, να διευκρινιστεί ότι, σε περίπτωση σοβαρού επαγγελματικού παραπτώματος, ο αποκλεισμός και η δημοσίευση είναι μέτρα συμπληρωματικά, διότι συντείνουν, εν τέλει, προς τον ίδιο σκοπό, ήτοι στο να αποτρέψουν το σύνολο των ενδιαφερομένων από το να επιχειρήσουν παράβαση των κανόνων (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2022, Vialto Consulting κατά Επιτροπής, T-537/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:852, σκέψεις 152 και 171). Καθόσον πρόκειται για κύρωση συμπληρωματική της κυρώσεως του αποκλεισμού, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, σύμφωνα με τη νομολογία σχετικά με τον έλεγχο της νομιμότητας των κυρώσεων, ο έλεγχος της αναλογικότητας της δημοσιεύσεως δεν μπορεί να είναι περιορισμένος, αλλά πρέπει να είναι διεξοδικός έλεγχος τόσο των νομικών όσο και των πραγματικών ζητημάτων (πρβλ. κατ' αναλογίαν, απόφαση της 9ης Ιουνίου 2021, DI κατά ΕΚΤ, T-514/19, EU:T:2021:332, σκέψη 197 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία· βλ. επίσης σκέψη 128 ανωτέρω).

150 Ωστόσο, ο αποκλεισμός και η δημοσίευση δεν είναι μέτρα ισοδύναμα ως προς τα αποτελέσματά τους, δεδομένου ότι ο αποκλεισμός έχει ουσιαστικά τιμωρητικό χαρακτήρα, ενώ η δημοσίευση έχει αποτρεπτικό και προληπτικό χαρακτήρα. Επομένως, η απόφαση περί δημοσιεύσεως πρέπει να υποβάλλεται σε ειδική ανάλυση αναλογικότητας, έστω και αν οι πράξεις για τις οποίες επιβλήθηκαν το μέτρο της δημοσιεύσεως και η κύρωση του αποκλεισμού τυγχάνει να είναι κοινές και να εξετάζονται συγχρόνως και έστω και αν τα κριτήρια εκτιμήσεως της αναλογικότητάς τους είναι εν μέρει κοινά (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2022, Vialto Consulting κατά Επιτροπής, T-537/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2022:852, σκέψεις 171 και 173).

151 Εν προκειμένω, όσον αφορά, πρώτον, την ανάγκη ενισχύσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος του αποκλεισμού, υπενθυμίζεται ότι η ανάγκη αυτή είναι σύμφυτη με τη σοβαρότητα της επίμαχης συμπεριφοράς (βλ. σκέψη 148 ανωτέρω). Όπως, όμως, προκύπτει από την εξέταση της αναλογικότητας του αποκλεισμού, η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί, στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, την τέλεση της παραβάσεως για την οποία επιβλήθηκαν σε βάρος της κυρώσεις από την CNMC, ούτε τα στοιχεία που αποδεικνύουν την εγγενή σοβαρότητα της συγκεκριμένης παραβάσεως (βλ. σκέψη 130 ανωτέρω· βλ. επίσης σκέψη 49 ανωτέρω), η οποία δεν τίθεται εν αμφιβόλω από το γεγονός ότι υφίστανται περισσότερο επιλήψιμες περιπτώσεις αποκλεισμού. Εξάλλου, από την ανάλυση των διορθωτικών μέτρων που έλαβε η προσφεύγουσα προκύπτει ότι

κινούνται μεν προς τη σωστή κατεύθυνση, ωστόσο δεν επιτρέπουν να συναχθεί το συμπέρασμα ότι έχει αποκατασταθεί η αξιοπιστία της προσφεύγουσας (βλ. σκέψεις 113 και 138 ανωτέρω), αξιοπιστία η οποία δεν μπορεί να συναχθεί ούτε απλώς και μόνον από τον χρόνο που έχει μεσολαβήσει από την παύση της παραβάσεως. Εξάλλου, ούτε η προβαλλόμενη περιορισμένη εδαφική έκταση των επίμαχων πράξεων, ούτε το γεγονός ότι δεν προκλήθηκε άμεση ζημία στα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, ούτε η προβαλλόμενη τροποποίηση της ισπανικής νομοθεσίας με την οποία καταργείται το είδος της δημόσιας σύμβασης που αφορά η επίμαχη συμπεριφορά είναι αποφασιστικής σημασίας για την εκτίμηση της ανάγκης ενισχύσεως του αποτρεπτικού αποτελέσματος του αποκλεισμού κατά την έννοια του άρθρου 140, παράγραφος 1, του δημοσιονομικού κανονισμού, εφόσον η αποτρεπτική αυτή δράση αποσκοπεί στην αποτροπή επανεμφάνισης της επίμαχης συμπεριφοράς στο πλαίσιο των μελλοντικών σχέσεων του οικείου προσώπου ή οντότητας με τα θεσμικά και λοιπά όργανα της Ένωσης. Όσον αφορά τον προβαλλόμενο ιδιαιτέρως χαμηλό κίνδυνο να επαναλάβει η προσφεύγουσα την επίμαχη συμπεριφορά, πέραν του ότι η προσφεύγουσα τον αιτιολογεί μόνον με την τροποποίηση της ισπανικής νομοθεσίας και με το διορθωτικό μέτρο που συνίσταται στην παύση του ευθυνόμενου για την επίμαχη συμπεριφορά εταίρου από τα καθήκοντά του, αιτιολογικές βάσεις οι οποίες απορρίφθηκαν αμφότερες ανωτέρω, πρέπει να υπομνησθεί ότι το αποτρεπτικό αποτέλεσμα αφορά όχι μόνον την οικεία επιχείρηση, αλλά και τους τρίτους (βλ. κατ' αναλογίαν, απόφαση της 29ης Νοεμβρίου 2005, Union Pigments κατά Επιτροπής, T-62/02, EU:T:2005:430, σκέψη 174). Κατά συνέπεια, ο EU-OSHA δεν υπέπεσε σε πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι ήταν αναγκαίο να ενισχυθεί το αποτρεπτικό αποτέλεσμα του αποκλεισμού μέσω της δημοσίευσής του.

152 Όσον αφορά, δεύτερον, την προσβολή της φήμης της προσφεύγουσας, πρέπει να γίνει δεκτό ότι μια τέτοια προσβολή είναι σύμφυτη με τη δημοσίευση του αποκλεισμού και δεν συνιστά, εν προκειμένω, δυσανάλογη ζημία κατά την έννοια του άρθρου 140, παράγραφος 2, στοιχείο β', του δημοσιονομικού κανονισμού.

153 Συγκεκριμένα, πριν από την εν λόγω δημοσίευση, η απόφαση της CNMC ήταν διαθέσιμη στον ιστότοπο της τελευταίας, είχε δε αναφερθεί και στον ισπανικό Τύπο. Εξάλλου, ο αντίκτυπος της δημοσιεύσεως που αποφάσισε ο EU-OSHA περιορίζεται από την επιβαλλόμενη από το άρθρο 140, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του δημοσιονομικού κανονισμού μνεία περί του ότι η απόφαση της CNMC δεν είναι οριστική, λαμβανομένων υπόψη, εν προκειμένω, της ασκηθείσας κατά της εν λόγω αποφάσεως προσφυγής ενώπιον του Audiencia Nacional (Ανώτερου Ειδικού Δικαστηρίου) και της αναστολής που διέταξε το εν λόγω δικαστήριο. Μια τέτοια δημοσιοποίηση του γεγονότος ότι η απόφαση της CNMC δεν είναι οριστική, η οποία υπερβαίνει το εθνικό πλαίσιο, μπορεί μάλιστα να αμβλύνει τις επιπτώσεις από τη δημοσίευση της αποφάσεως της CNMC στον ιστότοπο της τελευταίας και την αναπαραγωγή της στον ισπανικό Τύπο.

154 Κατά συνέπεια, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

155 Το ίδιο θα ίσχυε και στην περίπτωση που, όπως ζήτησε η προσφεύγουσα κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Γενικό Δικαστήριο ασκούσε την πλήρη δικαιοδοσία του προκειμένου να αποφανθεί επί του υπό κρίση λόγου ακυρώσεως. Συγκεκριμένα, χωρίς να απαιτείται να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο επί του παραδεκτού του αιτήματος αυτού και επί της δυνατότητας του Γενικού Δικαστηρίου να υποκαταστήσει την εκτίμηση του EU-OSHA με τη δική του εκτίμηση όσον αφορά τη δημοσίευση του αποκλεισμού, σύμφωνα με το άρθρο 143, παράγραφος 9, του δημοσιονομικού κανονισμού, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, ελλείψει συμπληρωματικών στοιχείων προσκομισθέντων από την προσφεύγουσα προς στήριξη του αιτήματός της και λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων που εξετάστηκαν ανωτέρω, η δημοσίευση του αποκλεισμού της προσφεύγουσας κρίνεται δικαιολογημένη.

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως, ο οποίος αφορά την παράλειψη αξιολόγησης της τυχόν επιβολής χρηματικής ποινής ως εναλλακτικού του αποκλεισμού μέτρου

156 Επικουρικώς, η προσφεύγουσα προσάπτει στον EU-OSHA ότι, πρώτον, δεν αξιολόγησε την επιβολή χρηματικής ποινής ως εναλλακτικού έναντι της απόφασης περί αποκλεισμού μέτρου, σύμφωνα με το άρθρο 106, παράγραφος 13, στοιχείο α′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού, το οποίο έχει εφαρμογή εν προκειμένω. Εξ αυτού η προσφεύγουσα συνάγει, με το υπόμνημα απαντήσεως, ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει προδήλως από έλλειψη αιτιολογίας ως προς το σημείο αυτό.

157 Η προσφεύγουσα ζητεί, δεύτερον, από το Γενικό Δικαστήριο, σε περίπτωση που δεν δεχθεί την αιτίαση αυτή, να αντικαταστήσει, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του, την κύρωση του αποκλεισμού με την επιβολή εύλογης, υπό το πρίσμα των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, χρηματικής ποινής, η οποία θα κυμαίνεται μεταξύ 2 % και 10 % της αξίας της συμβάσεως. Υπογραμμίζει δε το παραδεκτό του συγκεκριμένου αιτήματος, το οποίο στηρίζει εν προκειμένω στο ειδικότερο επιχείρημα περί εφαρμογής της ευνοϊκότερης διατάξεως στον τομέα των κυρώσεων.

158 Διευκρινίζεται, προκαταρκτικώς, ότι, δεδομένης της απορρίψεως του πρώτου, του δεύτερου, του τρίτου και του τετάρτου λόγου ακυρώσεως, πρέπει να εξεταστεί ο παρών λόγος ακυρώσεως, ο οποίος προβάλλεται επικουρικώς σε περίπτωση απορρίψεως των λοιπών λόγων ακυρώσεως με τους οποίους αμφισβητείται η κύρωση του αποκλεισμού.

159 Πρέπει να επισημανθεί, πράγμα που εξάλλου δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους, ότι εφαρμοστέα εν προκειμένω διάταξη είναι εκείνη του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού.

160 Ειδικότερα, μόνον η συγκεκριμένη διάταξη προβλέπει τη δυνατότητα του αρμόδιου διατάκτη να αντικαταστήσει την κύρωση του αποκλεισμού με χρηματική ποινή όταν ο αποκλεισμός κρίνεται δυσανάλογος για οποιονδήποτε οικονομικό φορέα, όπως η προσφεύγουσα, ενώ το άρθρο 138, παράγραφος 1, του δημοσιονομικού κανονισμού δεν επιτρέπει την αντικατάσταση αυτή παρά μόνον για ορισμένους οικονομικούς φορείς, τους «αποδέκτ[ες] με το[υς] οποίο[υς] έχει αναληφθεί νομική δέσμευση». Κατά συνέπεια, σύμφωνα με τη νομολογία, σε περίπτωση μεταβολής της κανονιστικής ρυθμίσεως περί επιβολής διοικητικών κυρώσεων, η οποία έχει ως συνέπεια να είναι η νέα ρύθμιση ως προς ορισμένες πτυχές λιγότερο αυστηρή ενώ ως προς άλλες πτυχές περισσότερο αυστηρή απ᾽ ό,τι η παλαιά, πρέπει να εφαρμοστεί η επιεικέστερη ρύθμιση (πρβλ. απόφαση της 27ης Ιουνίου 2017, NC κατά Επιτροπής, T-151/16, EU:T:2017:437, σκέψη 55 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), ήτοι εν προκειμένω εκείνη του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού.

161 Το άρθρο 106, παράγραφος 13, στοιχείο α′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού όριζε τα εξής:

«13. Προκειμένου να εξασφαλισθεί αποτρεπτικό αποτέλεσμα, η αναθέτουσα αρχή δύναται, λαμβάνοντας υπόψη, εφόσον απαιτείται, τη σύσταση από την επιτροπή του άρθρου 108, να επιβάλει χρηματική ποινή στον οικονομικό φορέα ο οποίος έχει επιχειρήσει να αποκτήσει

πρόσβαση σε πόρους της Ένωσης μέσω της συμμετοχής ή της αίτησης συμμετοχής του σε διαδικασία προμηθειών ενώ εμπίπτει, χωρίς να το έχει δηλώσει σύμφωνα με την παράγραφο 10 του παρόντος άρθρου, σε κάποια από τις παρακάτω περιπτώσεις αποκλεισμού:

α) όσον αφορά τις περιπτώσεις των στοιχείων γ′, δ′, ε′ και στ′ της παραγράφου 1, του παρόντος άρθρου ως εναλλακτική λύση στην απόφαση αποκλεισμού του οικονομικού φορέα, εφόσον ο αποκλεισμός αυτός θα ήταν δυσανάλογος βάσει των κριτηρίων της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου».

162 Κατ’ αρχάς, από το γράμμα της εν λόγω διατάξεως, η οποία προβλέπει ευχέρεια αντικαταστάσεως, μπορεί να συναχθεί ότι ο EU-OSHA δεν ήταν, εν προκειμένω, υποχρεωμένος να εξετάσει τη δυνατότητα αντικαταστάσεως της κυρώσεως του αποκλεισμού με χρηματική ποινή. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο καθόσον, όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, ο EU-OSHA ορθώς έκρινε ότι ο αποκλεισμός δεν συνιστούσε δυσανάλογη κύρωση. Ως εκ τούτου, δεν μπορεί να του προσαφθεί έλλειψη αιτιολογίας ως προς το σημείο αυτό.

163 Δεύτερον, όσον αφορά το αίτημα προς το Γενικό Δικαστήριο να προβεί το ίδιο στην αντικατάσταση αυτή στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του, διαπιστώνεται ότι το αίτημα αυτό πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμο, παρέλκει δε κρίση επί του παραδεκτού του συγκεκριμένου αιτήματος, το οποίο αμφισβητείται από τον EU-OSHA. Ειδικότερα, η προσφεύγουσα επικαλείται απλώς την εφαρμογή του άρθρου 106, παράγραφος 13, στοιχείο α′, του προϊσχύσαντος δημοσιονομικού κανονισμού, χωρίς να προβάλλει τους λόγους για τους οποίους η κύρωση του αποκλεισμού θα έπρεπε, εν προκειμένω, να αντικατασταθεί με χρηματική ποινή. Επιπλέον και εν πάση περιπτώσει, από την εξέταση του τρίτου λόγου ακυρώσεως προκύπτει σαφώς ότι η κύρωση του αποκλεισμού που επιβλήθηκε εν προκειμένω είναι κατάλληλη και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει να αντικατασταθεί με χρηματική ποινή.

164 Κατά συνέπεια, ο πέμπτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

165 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι η υπό κρίση προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

166 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του EU-OSHA.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Απορρίπτει την προσφυγή.**

2) **Καταδικάζει τη VC στα δικαστικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων.**

Παπασάββας da Silva Passos Gervasoni

Półtorak Reine

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 2 Οκτωβρίου 2024

Υπογραφές